

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Sprawozdanie z realizacji Programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021– 2025 – edycja 2022

senior.gov.pl

Warszawa, wrzesień 2023 r.

Spis treści

I.	Podstawowe informacje o Programie „Aktywni+”	3
	Priorytety i kierunki działań	4
	Przebieg konkursu, proces oceny i wyboru ofert w edycji 2022 Programu „Aktywni+”	4
	Charakterystyka złożonych ofert	6
	Oferty w podziale na priorytety	6
	Oferty w podziale na województwa	9
	Forma prawna Oferentów	11
	Typy złożonych ofert	13
	Charakterystyka ofert niespełniających wymogów formalnych	13
II.	Charakterystyka dofinansowanych ofert	13
	Analiza dofinansowanych ofert wg priorytetów Programu	14
	Analiza dofinansowanych ofert wg województw	18
	Analiza dofinansowanych ofert wg formy prawnej Oferenta	21
	Projekty zrealizowane w ramach oferty wspólnej	22
III.	Finansowanie Programu w 2022 roku	22
IV.	Monitoring dofinansowanych projektów	23
V.	Współpraca z ekspertami oceniającymi złożone oferty	24
VI.	Realizacja wskaźników Programu „Aktywni+” za rok 2022	25
VII.	Przykłady projektów zrealizowanych w Ramach Programu „Aktywni+” – edycja 2022	29
	Wybrane przykłady działań zrealizowanych w ramach Priorytetu 1. – Aktywność społeczna	29
	Wybrane przykłady działań zrealizowanych w ramach Priorytetu 2. – Partycypacja społeczna	31
	Wybrane przykłady działań zrealizowanych w ramach Priorytetu 3. – Włączenie cyfrowe	33
	Wybrane przykłady działań zrealizowanych w ramach Priorytetu 4. – Przygotowanie do starości	34
	Podsumowanie	36
	Spis wykresów i tabel	39

I. Podstawowe informacje o Programie „Aktywni+”

Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 to rządowy Program dotacyjny skierowany do organizacji pozarządowych i innych podmiotów uprawnionych podejmujących działania na rzecz osób starszych, czyli osób, które ukończyły 60. rok życia¹. Jego głównym celem jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych. Program ma za zadanie przyczynić się do wzrostu zaangażowania osób starszych w kontakty społeczne poprzez wzbogacenie oferty zagospodarowania ich czasu wolnego, zwiększanie zaangażowania osób starszych w procesy partycypacyjne zachodzące w życiu publicznym, podnoszenie kompetencji cyfrowych osób starszych i kształtowanie postaw sprzyjających wykorzystywaniu nowych technologii w życiu codziennym oraz budowanie pozytywnego wizerunku starości i starzenia się, a także rozwijanie kompetencji społecznych (wiedzy, umiejętności, postaw) wobec starości u osób w każdym wieku.

Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o dofinansowanie były:

1. organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571), m.in. stowarzyszenia (w tym stowarzyszenia zwykłe) oraz jednostki terenowe stowarzyszeń posiadające osobowość prawną, związki stowarzyszeń, fundacje, kółka rolnicze, cechy rzemieślnicze, izby rzemieślnicze, izby gospodarcze, samorządy gospodarcze i wspólnoty mieszkaniowe;
2. podmioty określone w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w tym:
 - a) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
 - b) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
 - c) koła gospodyń wiejskich zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS), ewidencji stowarzyszeń zwykłych lub rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonym przez Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
 - d) spółdzielnie socjalne, o których mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 802) w zakresie działalności społecznie użytecznej w sferze zadań publicznych,
 - e) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1599, z późn. zm.), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Podstawą prawną programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 jest uchwała nr 167 Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 (M.P. poz. 1125).

¹ Art. 4 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1705).

Priorytety i kierunki działań

W ramach Programu wydzielone zostały cztery priorytety, które są adekwatne do zdefiniowanych celów szczegółowych oraz celu głównego Programu. Wyszczególnione obszary odpowiadają na istotne potrzeby seniorów wchodzące w ramy głównych kierunków interwencji.

Priorytet 1. – Aktywność społeczna, która obejmuje działania mające na celu zwiększenie udziału osób starszych w aktywnych formach spędzania czasu wolnego, wspieranie niesamodzielnych osób starszych i ich otoczenia w miejscu zamieszkania, rozwijanie wolontariatu osób starszych w środowisku lokalnym oraz zwiększenie zaangażowania osób starszych w obszarze rynku pracy.

Priorytet 2. – Partycypacja społeczna, która przyczynia się do wzmocnienia samoorganizacji środowiska osób starszych oraz zwiększenia wpływu osób starszych na decyzje dotyczące warunków życia obywateli.

Priorytet 3. – Włączenie cyfrowe obejmujące działania na rzecz zwiększania umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami i korzystania z nowych mediów przez osoby starsze, a także upowszechnianie i wdrażanie rozwiązań technologicznych sprzyjających włączaniu społecznemu oraz bezpiecznemu funkcjonowaniu osób starszych.

Priorytet 4. – Przygotowanie do starości realizowane poprzez wzmocnienie trwałych relacji międzypokoleniowych, kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych oraz zwiększanie bezpieczeństwa seniorów.

Organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty działające na rzecz osób starszych musiały dokonać wyboru obszaru priorytetowego, w ramach którego planowały realizować aktywności wyszczególnione w ofercie konkursowej.

Dodatkowo w związku z koniecznością zapewnienia realizacji istotnych celów polityki społecznej wobec osób starszych oraz realizacji bieżących polityk publicznych, biorąc pod uwagę aktualną sytuację osób starszych w Polsce, wyróżniono cztery priorytetowe kierunki działań:

- w ramach Priorytetu 1. dodatkowe punkty uzyskiwały projekty zakładające realizację działań aktywizujących na terenach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich;
- w ramach Priorytetu 2. dodatkowe punkty uzyskiwały projekty realizowane przez podmioty, które dotychczas nie podejmowały inicjatyw adresowanych do osób starszych dofinansowanych ze środków publicznych;
- w ramach Priorytetu 3. dodatkowe punkty uzyskiwały projekty zakładające promowanie nowych narzędzi teleinformatycznych skierowanych do osób starszych;
- w ramach Priorytetu 4. dodatkowe punkty uzyskiwały projekty zakładające zwiększenie bezpieczeństwa osób starszych.

Spełnienie kryteriów strategicznych nie było obowiązkowe do zakwalifikowania projektu do dofinansowania, ale pozwoliło wyodrębnić oferty, które najbardziej odpowiadały na istniejące potrzeby i miały ważne znaczenie z punktu widzenia realizowanej obecnie przez administrację rządową polityki senioralnej.

Przebieg konkursu, proces oceny i wyboru ofert w edycji 2022 Programu „Aktywni+”

W dniu 1 lutego 2022 r. ogłoszona została II edycja otwartego konkursu ofert w ramach Programu „Aktywni+”. Organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione miały możliwość składania ofert w terminie od dnia 1 do 28 lutego 2022 r. Oferty mogły być złożone wyłącznie w wersji elektronicznej za

pomocą dedykowanego generatora ofert, który został udostępniony na stronie internetowej <https://das.mrips.gov.pl/>.

Organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty działające na rzecz osób starszych mogły ubiegać się o dofinansowanie swoich projektów kwotą od 25 tys. do 250 tys. zł, przy czym wymagany wkład własny musiał stanowić co najmniej 10% wartości dotacji.

Podczas trwania naboru w generatorze ofert podmioty zamierzające wziąć udział w konkursie rozpoczęły pracę nad przygotowaniem 2201 ofert. Spośród nich 562 ostatecznie nie zostało złożonych. Złożono natomiast 1639 oferty

Wszystkie 1639 ofert konkursowych, które zostały złożone w edycji 2022 Programu „Aktywni+” w terminie (tj. od 1 do 28 lutego 2022 r. do godz. 16.00) za pośrednictwem Generatora Ofert zostały ocenione formalnie oraz merytorycznie (w przypadku pozytywnej oceny formalnej).

Ocena formalna złożonych ofert prowadzona była przez pracowników Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Celem oceny formalnej było ustalenie, czy oferta spełnia wymogi formalne, a tym samym czy będzie podlegać ocenie merytorycznej. W rezultacie stwierdzono, że 8 ofert nie spełniło kryteriów formalnych.

Pozostałe 1631 oferty, które spełniały warunki formalne, zostały skierowane do oceny merytorycznej. Kryteria oceny merytorycznej miały charakter uniwersalny i dotyczyły ogólnych zasad odnoszących się do treści oferty, wiarygodności i zdolności projektodawcy do podjęcia realizacji projektu oraz zasad finansowania projektów w ramach Programu. W Regulaminie Konkursu wyróżniono następujące kryteria merytoryczne:

1. **Adekwatność ofert w odniesieniu do celów Programu** – w tym zgodność przedmiotu oferty z Programem oraz wybranym Priorytetem;
2. **Logika projektowa** – w tym: stopień identyfikacji problemu oraz grupy docelowej projektu, stopień zaangażowania osób starszych w przygotowanie oferty, prawidłowość określonych celów i ich adekwatności w stosunku do zidentyfikowanego problemu, stopień prawidłowości określonych w ofercie rezultatów, ocena możliwości: realizacji zadania publicznego przez Oferenta; jakości planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji; przejrzystości i wykonalności harmonogramu; stopnia identyfikacji ryzyka oraz sposobów minimalizowania jego efektów (w tym sytuacji epidemiologicznej), ocena proponowanej jakości wykonania zadania;
3. **Kalkulacja kosztów** – w tym: ocena przedstawionej kalkulacji kosztów realizacji zadania publicznego (również w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania), stopień racjonalności i niezbędności kosztów z perspektywy realizacji projektu, stopień adekwatności i realności stawek jednostkowych, występowanie błędów w kosztorysie, przejrzystość konstrukcji budżetu, uwzględnienie przez Oferenta udziału środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł przeznaczonych na realizację ocenianego zadania publicznego;
4. **Zasoby osobowe, rzeczowe i doświadczenie Oferenta** – w tym: ocena zasobów rzeczowych i wkładu osobowego (w tym świadczenia wolontariuszy i praca społeczna członków Oferenta), poziom kwalifikacji osób realizujących zadanie publiczne, analiza i ocena dotychczas zrealizowanych zleconych zadań publicznych (o ile Oferent realizował je w poprzednich latach), doświadczenie kluczowych osób zaangażowanych w realizację zadania w pracy z seniorami, zasoby własne organizacji;
5. **Wpływ działań zawartych w ofercie na beneficjentów** – w tym: stopień atrakcyjności/innowacyjności projektowanych działań dla osób starszych, uwzględnienie w ofercie uczestnictwa w projektach osób starszych o różnym stopniu sprawności, wpływ planowanych działań na uczestników projektu, stopień trwałości projektu i potencjał jego kontynuacji poza

finansowaniem z Programu, zapewnienie realizacji zadania w sposób bezpieczny dla beneficjentów przy uwzględnieniu panującej w kraju sytuacji epidemiologiczno-sanitarnej.

Każda z ofert spełniających warunki formalne podlegała ocenie merytorycznej wykonywanej przez co najmniej dwóch niezależnych zewnętrznych ekspertów, których nabór został przeprowadzony przed pierwszą edycją konkursu w 2021 roku. Ocenie podlegały wartość merytoryczna złożonej oferty (cele, diagnoza, rezultaty, harmonogram, kosztorys) oraz wiarygodność i zdolność do efektywnej realizacji projektu przez Oferenta. W przypadku, gdy w ocenie oferty wystąpiła wyraźna różnica w punktacji (tzn. różnica punktów pomiędzy ocenami obu ekspertów wynosi 30 i więcej punktów) i wyższa ocena wynosiła co najmniej 85 punktów, oferta kierowana była do oceny przez trzeciego eksperta, który wypełniał kartę oceny merytorycznej dysponując podwójną pulą punktową. Ocena ofert przez trzeciego eksperta dokonywana była przez pracowników Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, pełniących rolę ekspertów.

W dniu 11 maja 2022 r. odbyło się posiedzenie Komisji Konkursowej² w skład której wchodziło pięciu przedstawicieli Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej oraz dwóch przedstawicieli zgłoszonych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Do zadań Komisji należała analiza i ocena złożonych ofert w oparciu o kryteria, o których mowa w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert w ramach edycji 2022 Programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 oraz przedłożenie Ministrowi Rodziny i Polityki Społecznej opinii dotyczących złożonych ofert wraz z rekomendowaną listą ofert przeznaczonych do dofinansowania oraz kwotami dotacji dla poszczególnych ofert. Komisja Konkursowa dokonała analizy i oceny złożonych ofert, a następnie przedłożyła ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego opinie co do złożonych ofert rekomendując do dofinansowania 281 oferty.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego dokonał ostatecznego rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert w ramach Programu Wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 – edycja 2022, którego wyniki zostały niezwłocznie opublikowane dnia 13 maja 2022 r. w siedzibie i na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

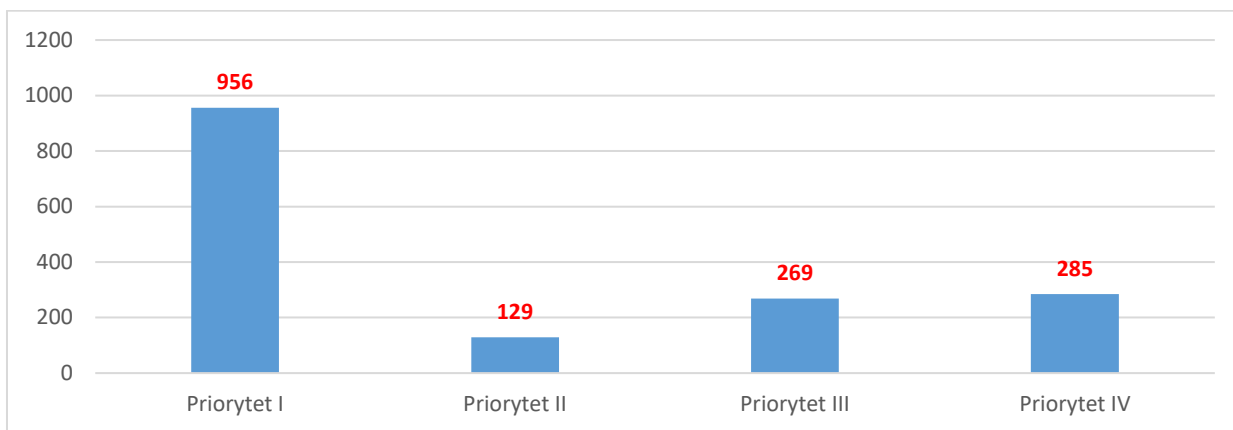
Charakterystyka złożonych ofert

Oferty w podziale na priorytety

W ramach edycji 2022 Programu „Aktywni+” złożono w sumie 1639 ofert, z czego najwięcej 956 zostało złożonych w Priorytecie 1. Aktywność społeczna, najmniej 129 w Priorytecie 2. Partycypacja społeczna. Natomiast w pozostałych dwóch Priorytetach złożono odpowiednio 269 ofert w Priorytecie 3. Włączenie cyfrowe i 285 w Priorytecie 4. Przygotowanie do starości.

² Powołanej zarządzeniem nr 14 Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie powołania Komisji Konkursowej do spraw opiniowania ofert złożonych w edycji 2022 otwartego konkursu ofert w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 (Dz. Urz. Min. Rodz. i Pol. Społ. poz. 14).

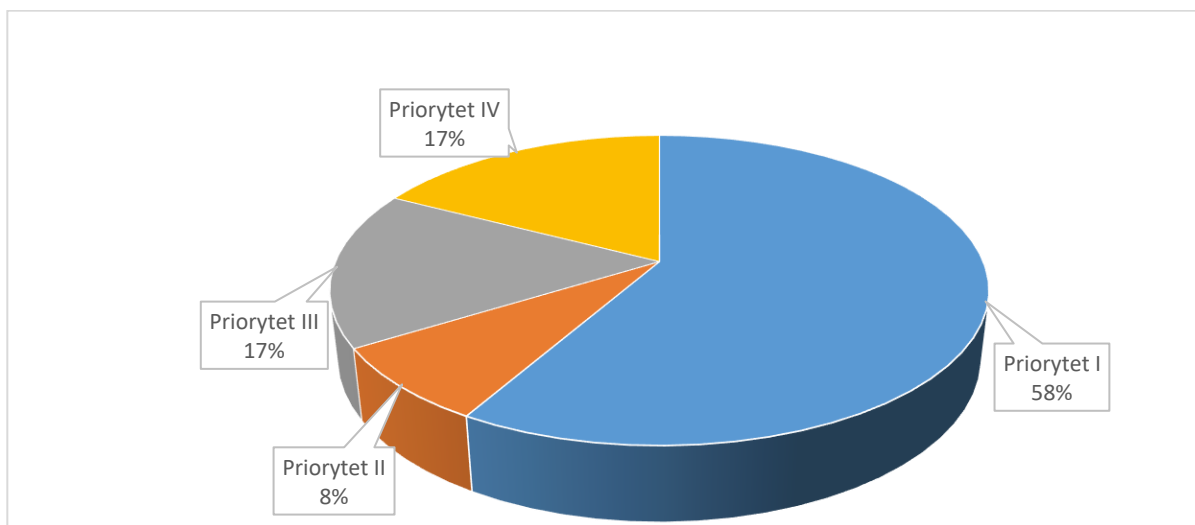
Wykres 1 Oferty złożone z podziałem na Priorytety Programu „Aktywni+”

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Najwięcej ofert zostało złożonych w Priorytecie 1. – 58% wszystkich złożonych ofert, co może wynikać z faktu, że jego zakres przedmiotowy był zbliżony do realizowanego do 2020 r. Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS) na lata 2014–2020³. Z kolei najmniejszym zainteresowaniem cieszył się Priorytet 2., w którym złożono 8% wszystkich złożonych ofert.

Wykres 2 Oferty złożone z podziałem na Priorytety Programu „Aktywni+” w ujęciu procentowym

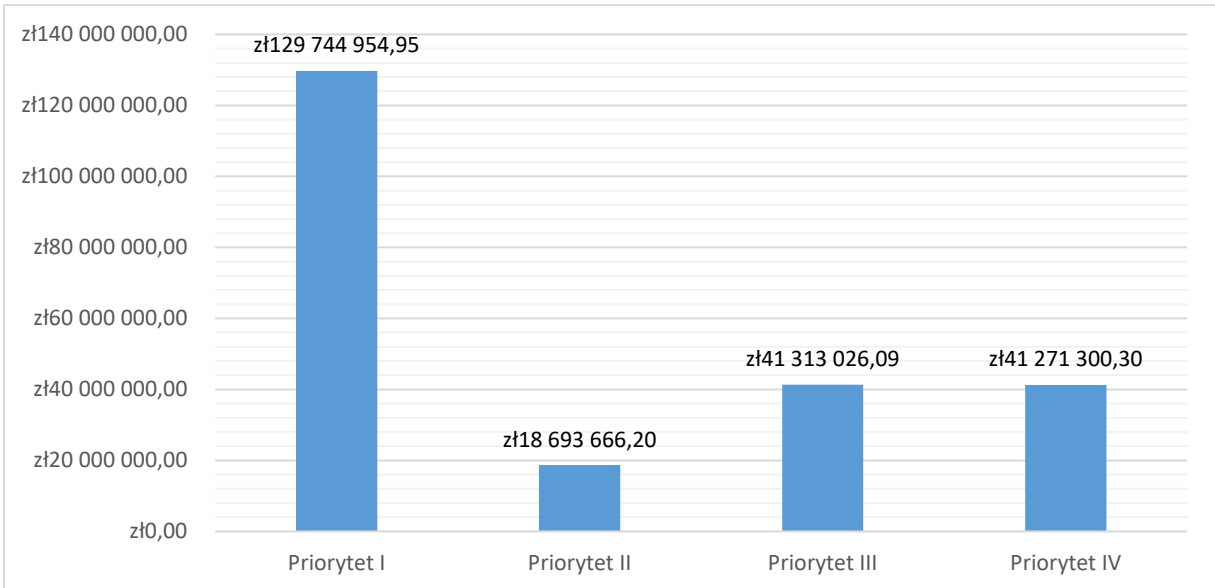
Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

O największą pulę środków aplikowano w ramach Priorytetu 1., co wynika z samej ich liczby – zapotrzebowanie wynosiło 129 744 954,95 zł – 56,2% kwoty ze wszystkich wnioskowanych środków. Drugi w kolejności, pod względem łącznej wartości wnioskowanej dotacji był Priorytet 3. 41 313 026,09 zł – 17,9%. W przypadku Priorytetu 4. łączna wartość wnioskowanej dotacji wyniosła 41 271 300,30 zł – 17,9%. O najmniejszą pulę środków wnioskowano w przypadku Priorytetu 2 18 693 666,20 zł – 8,1%⁴.

³ Program był realizowany w latach 2014–2020 na podstawie uchwały nr 237 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020 (M.P. z 2014 r. poz. 52).

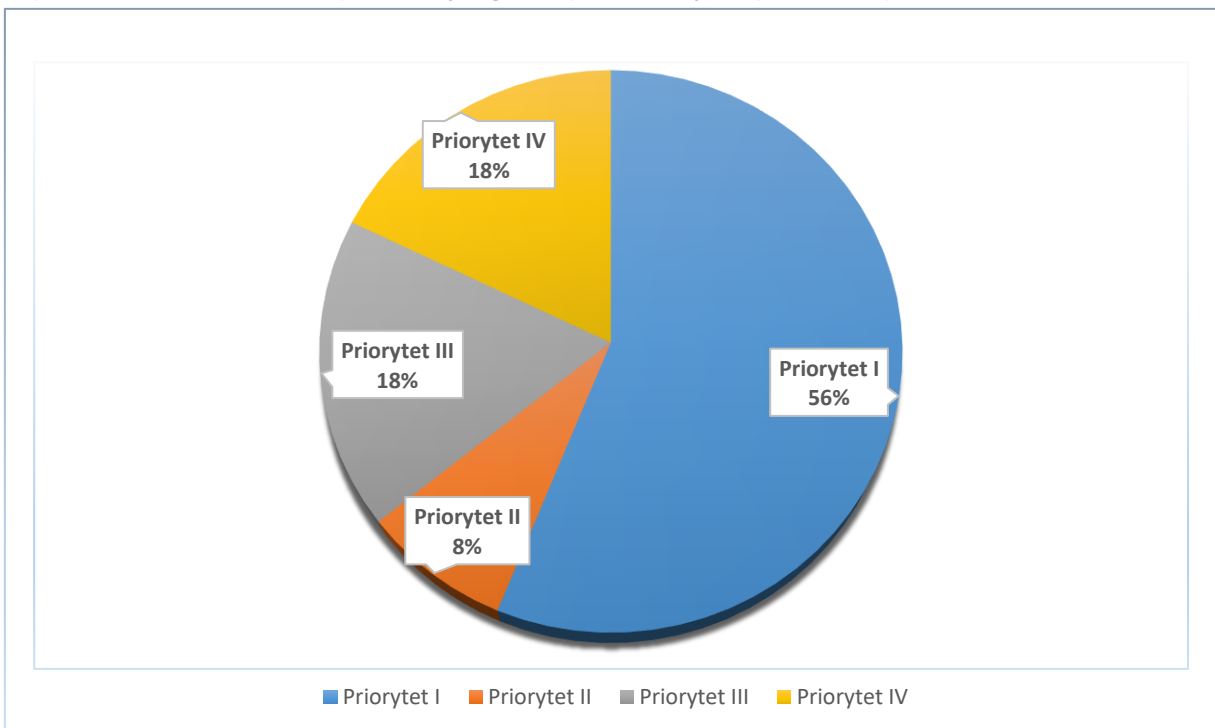
⁴ Wartości procentowe zostały zaokrąglone do pełnych liczb.

Wykres 3 Suma wnioskowanych dotacji wg Priorytetów

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Wykres 4 Suma wnioskowanych dotacji wg Priorytetów w ujęciu procentowym

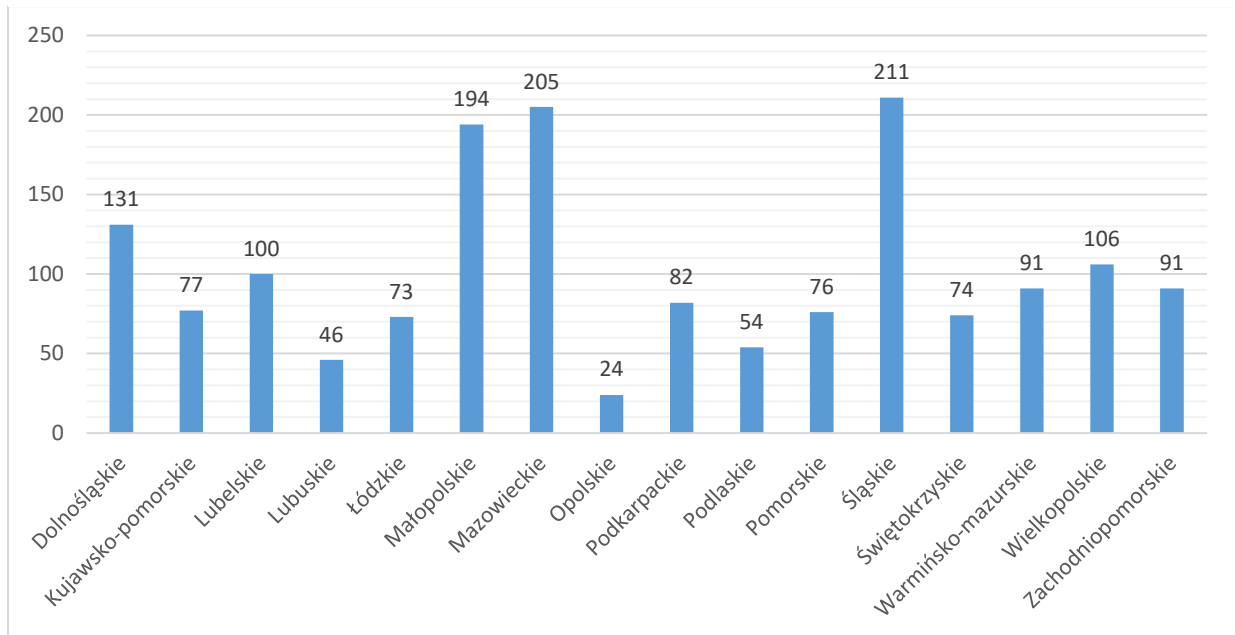
Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Łączna kwota wnioskowanych dotacji przekroczyła kwotę alokacji środków ponad pięciokrotnie, co pokazuje jak duże są potrzeby związane z szeroko pojętą działalnością społeczną podejmowaną przez organizacje III sektora na rzecz osób starszych.

Oferty w podziale na województwa

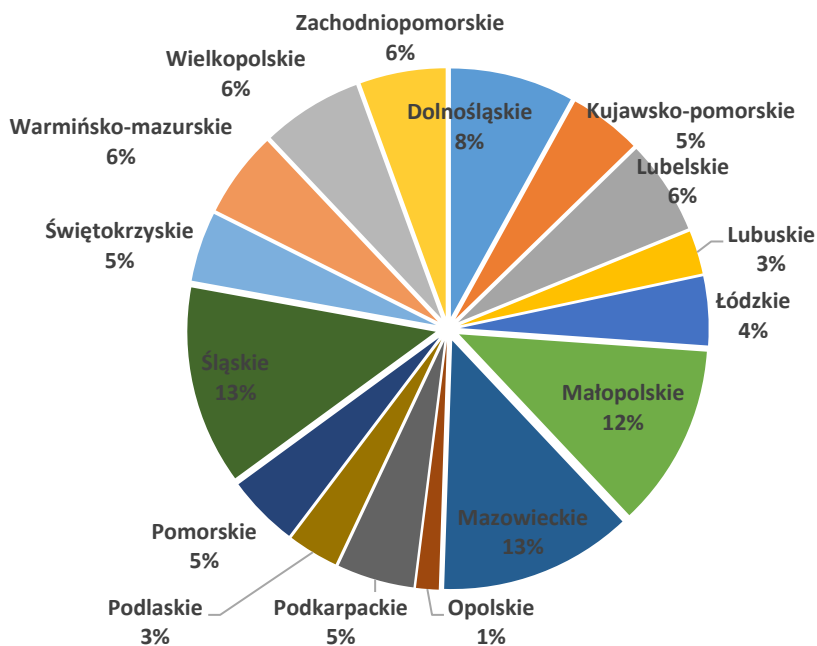
Najwięcej ofert zostało złożonych przez podmioty działające na terenie województwa śląskiego – 211, mazowieckiego – 205, małopolskiego 194, natomiast najmniej przez organizacje z województwa opolskiego – 24, lubuskiego – 46 i podlaskiego – 54. Szczegółowy rozkład liczbowy złożonych ofert w ramach edycji 2022 Programu „Aktywni+” przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5 Liczba ofert złożonych z poszczególnych województw w ramach konkursu Programu „Aktywni+”

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

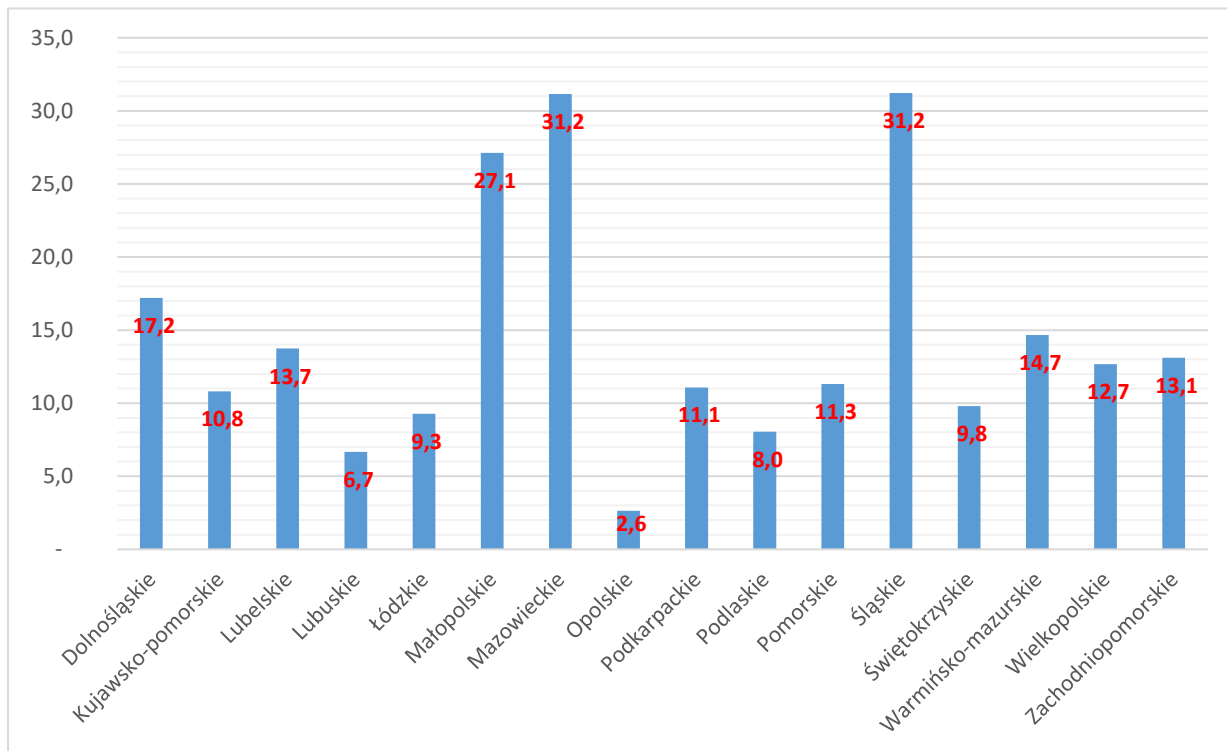
Wykres 6 Udział ofert nadesłanych z poszczególnych województw w liczbie ofert konkursowych ogółem w ujęciu procentowym

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Oferty złożone przez organizacje z pięciu województw: mazowieckiego, śląskiego, małopolskiego, dolnośląskiego i wielkopolskiego stanowiły łącznie ponad 50% wszystkich złożonych ofert. Warto zauważyć, że są to województwa zamieszkiwane przez największą liczbę seniorów. Najmniej ofert zostało złożonych przez podmioty z województwa opolskiego, lubuskiego, podlaskiego (łącznie ok. 7%).

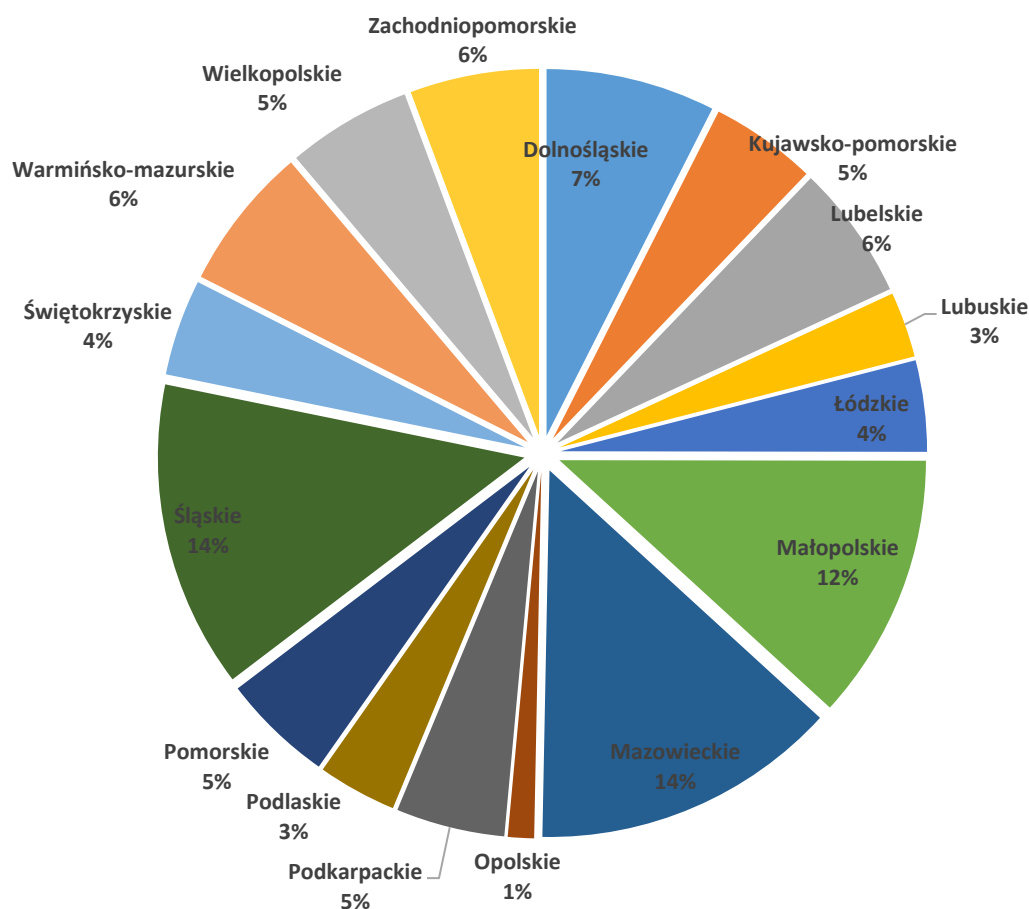
Wykres 7 Kwota dotacji o którą aplikowały podmioty z poszczególnych województw w mln zł

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

W ramach otwartego konkursu ofert Program „Aktywni+” podmioty, które złożyły oferty ubiegały się łącznie o kwotę 231 mln zł. O największą pulę środków aplikowały podmioty z województw śląskiego (31,2 mln zł), mazowieckiego (31,2 mln zł) i małopolskiego (27,1 mln zł). Organizacje z tych trzech województw ubiegały się łącznie o ok. 100 mln zł, co stanowiło 43% wszystkich środków o które aplikowały podmioty ze wszystkich województw. O najmniejszą pulę środków wnioskowały organizacje z województw opolskiego (2,6 mln zł), lubuskiego 6,7 mln zł oraz podlaskiego 8,0 mln zł. Organizacje z tych trzech województw ubiegały się łącznie o ok. 17,3 mln zł, co stanowiło 7,5% wszystkich środków o które aplikowały podmioty ze wszystkich województw.

Wykres 8 Kwoty o które aplikowały podmioty z poszczególnych województw w ujęciu procentowym

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

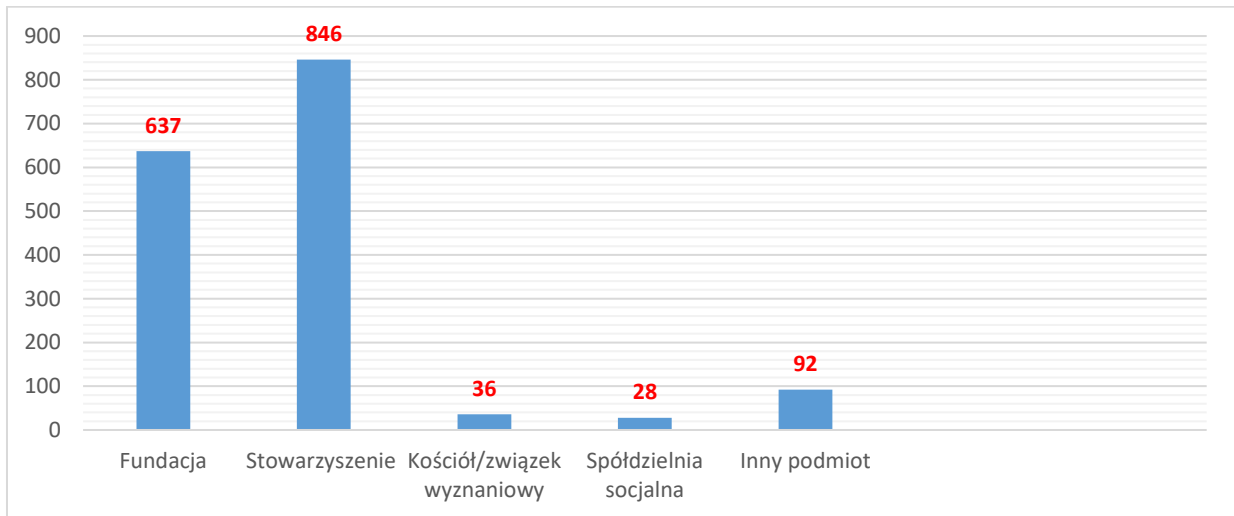
Forma prawna Oferentów

Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o dofinansowanie były: organizacje pozarządowe (w tym przede wszystkim fundacje i stowarzyszenia) oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego (np. kluby sportowe, organizacje konfesyjne, spółdzielnie socjalne czy też spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością⁵, które nie działają w celu osiągnięcia zysku)⁶.

⁵ Tzw. spółki kapitałowe non-profit.

⁶ Art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

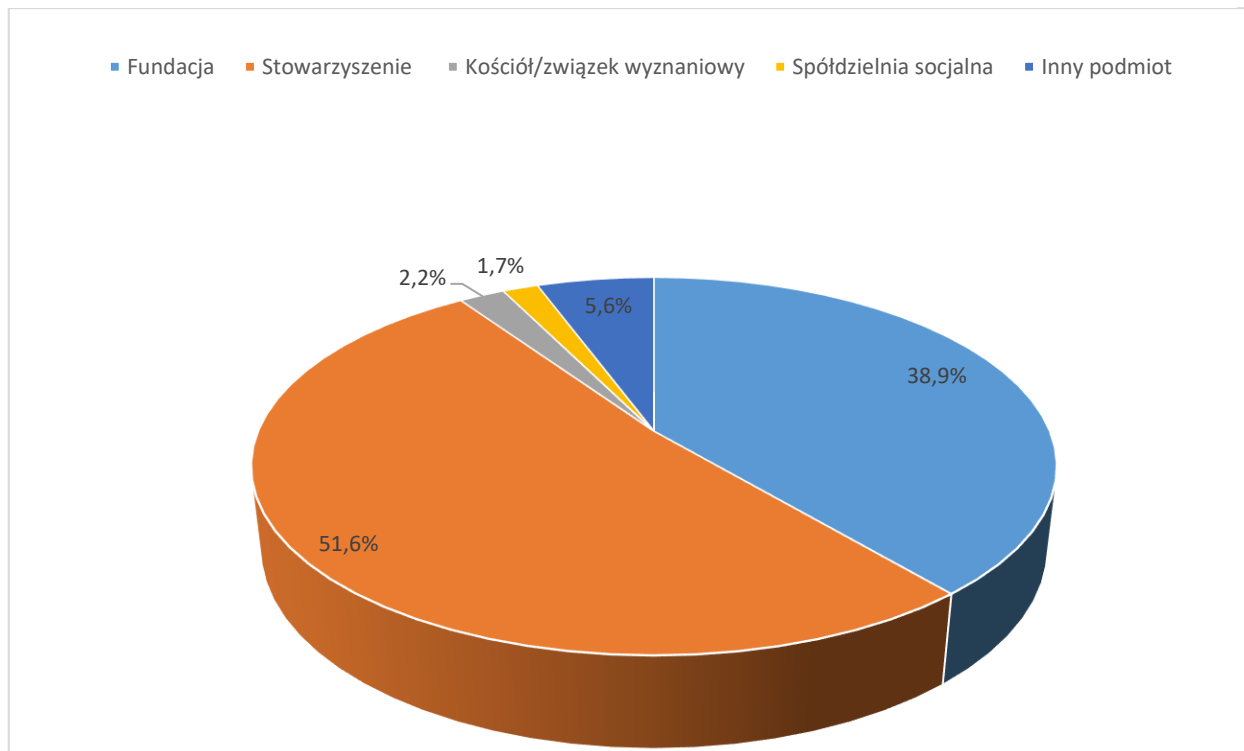
Wykres 9 Złożone oferty w podziale ze względu na formę prawną Oferenta

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Najwięcej ofert zostało złożonych przez stowarzyszenia 846 (51,6% wszystkich złożonych ofert) oraz fundacje 637 (prawie 38,9% wszystkich złożonych ofert). Udział pozostałych podmiotów uprawnionych nie przekraczał 9,6% wszystkich złożonych ofert, z czego 36 (2,2% ofert zostało złożonych przez organizacje konfesyjne (kościół, kościelne jednostki prawne, kościelne jednostki organizacyjne, związki wyznaniowe), 28 – 1,7% przez spółdzielnie socjalne, a pozostałe 92 – 5,6% zostało złożonych przez inne podmioty (np. koło gospodyń wiejskich, kluby sportowe, spółki z o.o.).

Wykres 10 Złożone oferty w podziale ze względu na formę prawną Oferenta w ujęciu procentowym

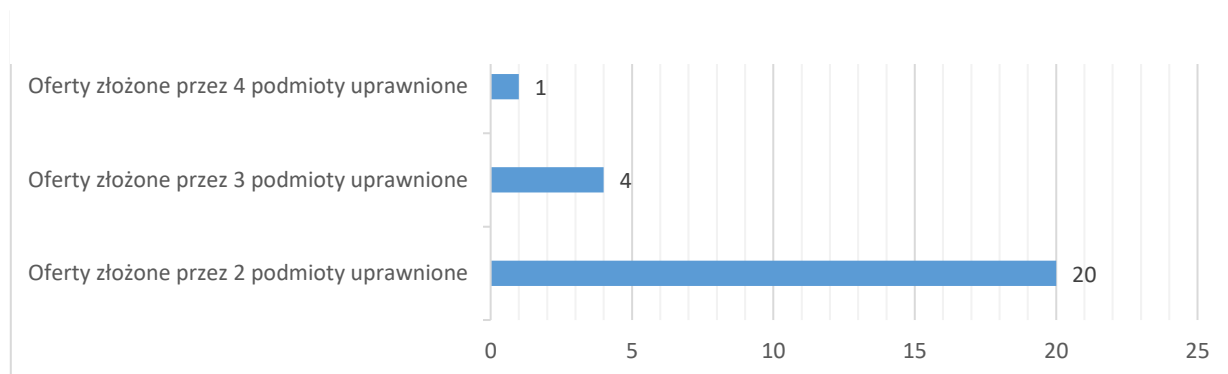

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Typy złożonych ofert

Regulamin konkursu umożliwił złożenie oferty wspólnej, czyli oferty złożonej przez kilka (co najmniej 2) podmiotów uprawnionych. W 2022 r. złożono w sumie 25 ofert wspólnych, które stanowiły ok. 2% wszystkich złożonych ofert.

Wykres 11 Oferty złożone w ramach oferty wspólnej

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Oferta wspólna zawiera dodatkowe informacje w stosunku do oferty składanej przez jeden podmiot, m.in. o sposobie reprezentacji podmiotów wobec administracji publicznej oraz o zadaniach, które wykonywać będą poszczególne organizacje lub podmioty składające ofertę wspólnie w ramach realizacji zadania publicznego. Konieczność podania dodatkowych informacji i uzgodnienia warunków współpracy z innymi podmiotami sprawia, że ta forma cieszyła się ograniczoną popularnością.

Charakterystyka ofert niespełniających wymogów formalnych

Każda oferta złożona w konkursie musi spełnić kryteria formalne, które zostały wskazane w Regulaminie konkursu. Ocena formalna w ramach edycji 2022 Programu „Aktywni+” obejmowała następujące kryteria:

- złożenie oferty przez podmiot uprawniony do aplikowania w konkursie;
- wypełnienie i złożenie kompletnej oferty on-line za pomocą generatora ofert w terminie wskazanym w ogłoszeniu;
- nieprzekroczenie limitu ofert – każdy podmiot uprawniony mógł złożyć w konkursie jedną ofertę z możliwością złożenia dwóch dodatkowych ofert w imieniu swojego oddziału terenowego nieposiadającego osobowości prawnej.

Ze względów formalnych odrzucono 8 ofert złożonych w ramach edycji 2022 otwartego konkursu ofert w ramach Programu „Aktywni+”. Powodem wykluczenia ofert było niespełnienie kryterium pierwszego karty oceny formalnej, czyli złożenie oferty przez podmiot nieuprawniony do aplikowania w konkursie i kryterium trzeciego przekroczenie limitu ofert – (każdy podmiot uprawniony mógł złożyć w konkursie jedną ofertę z możliwością złożenia dwóch dodatkowych ofert w imieniu swojego oddziału terenowego nieposiadającego osobowości prawnej).

II. Charakterystyka dofinansowanych ofert

W edycji 2022 otwartego konkursu ofert w ramach Programu „Aktywni+” dofinansowano i zrealizowano 313⁷ projektów na łączną kwotę prawie 38,8 mln zł⁸. Minimalna liczba punktów niezbędna do uzyskania dotacji wyniosła:

⁷ Łączna liczba projektów obejmuje również projekty sfinansowane ze środków uwolnionych.

⁸ Kwota uwzględnia również środki uwolnione.

- w przypadku Priorytetu 1. 201 punktów;
- w przypadku Priorytetu 2. 200 punktów;
- w przypadku Priorytetu 3. 200 punktów;
- w przypadku Priorytetu 4. 200 punktów.

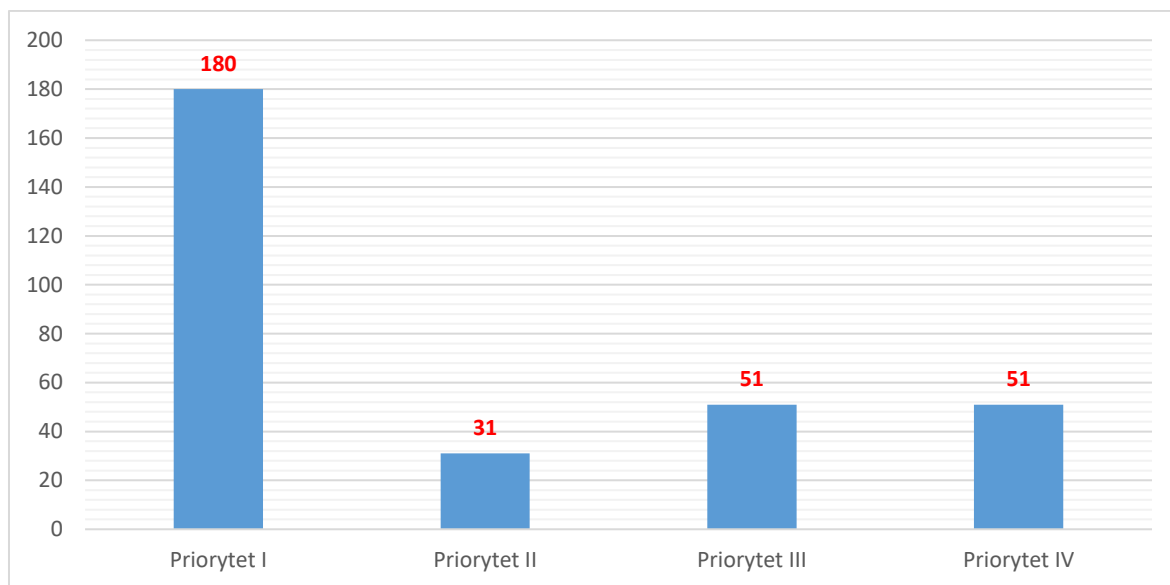
Wartość poszczególnych progów świadczy o wysokiej jakości merytorycznej przygotowanych ofert.

Wartość dotacji przyznanych w ramach edycji 2022 otwartego konkursu wyniosła od 25 tys. zł do 250 tys. zł. Średnia wartość dotacji wyniosła 123 883,35 zł. Jednocześnie Oferenci ubiegający się o przyznanie dotacji w ramach Programu byli zobowiązani do zapewnienia wkładu własnego (finansowego lub osobowego bądź kompilacji tych wkładów) w wysokości minimum 10% wartości wnioskowanej dotacji.

Analiza dofinansowanych ofert wg priorytetów Programu

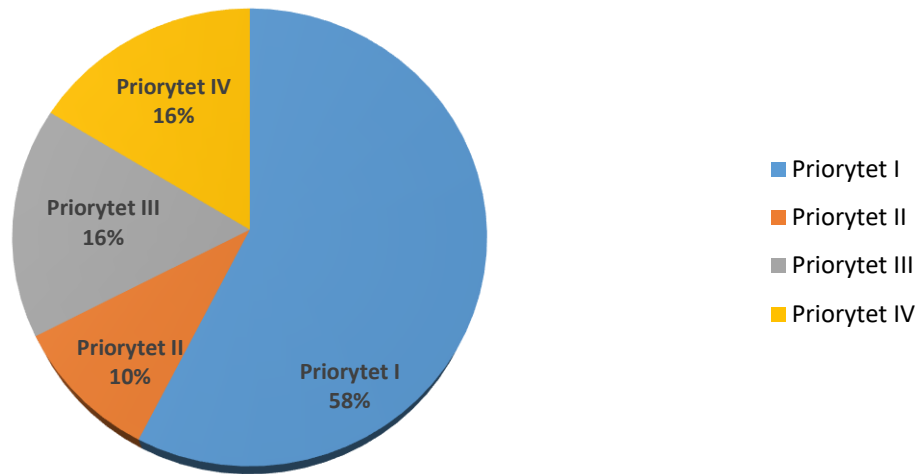
Największa liczba ofert została dofinansowana w Priorytecie 1. – 180 ofert, co stanowiło (58%) wszystkich dofinansowanych ofert. W Priorytecie 3. i Priorytecie 4. dofinansowano po 51 ofert (co stanowiło w obu przypadkach po 16% dofinansowanych ofert), podobnie w Priorytecie 4. – 51 ofert (16%). Najmniej ofert dofinansowano w Priorytecie 2. – 31 ofert, co stanowiło 10% wszystkich dofinansowanych ofert.

Wykres 12 Oferty dofinansowane w podziale na Priorytety

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

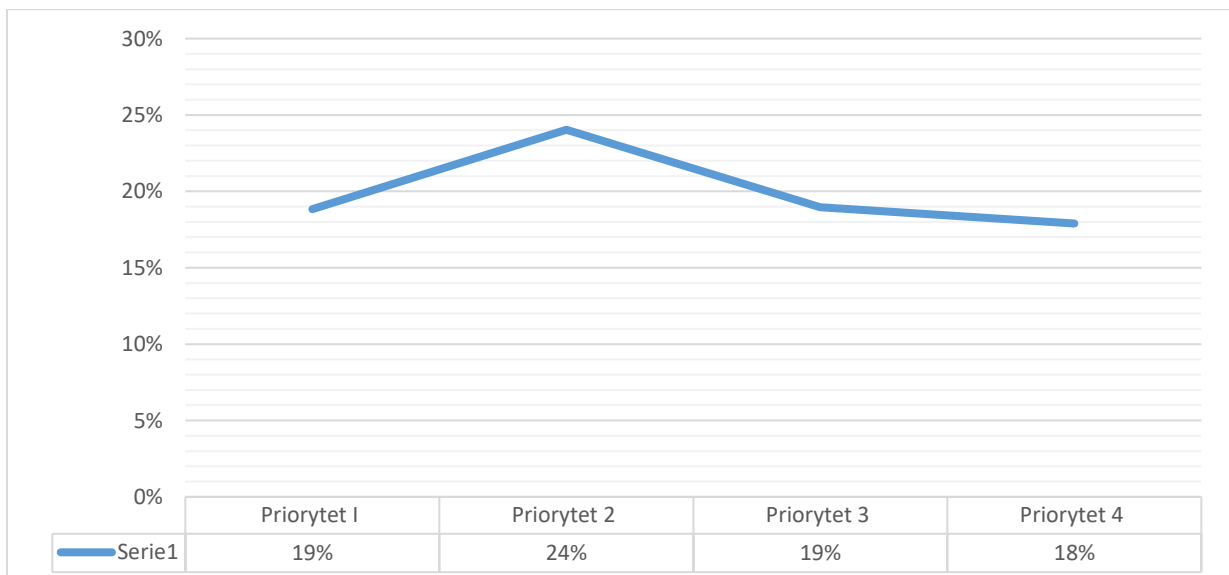
Wykres 13 Oferty dofinansowane w podziale na Priorytety w ujęciu procentowym

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Wskaźnik sukcesu dla całego Programu „Aktywni+” wyniósł 19%. Oznacza to, że prawie co piąta złożona oferta uzyskała dofinansowanie. Podobny poziom w zakresie wskaźnika sukcesu – 19% dotyczy Priorytetu 1. i 3. Minimalnie niższy poziom wskaźnika sukcesu dotyczy Priorytetu 4. i wynosił 18%. Najmniejsza konkurencja była w Priorytecie 2., gdzie dofinansowanie uzyskało niecałe 1/4 złożonych ofert – wskaźnik sukcesu wynosił 24%.

Wykres 14 Wskaźnik sukcesu w podziale na Priorytety

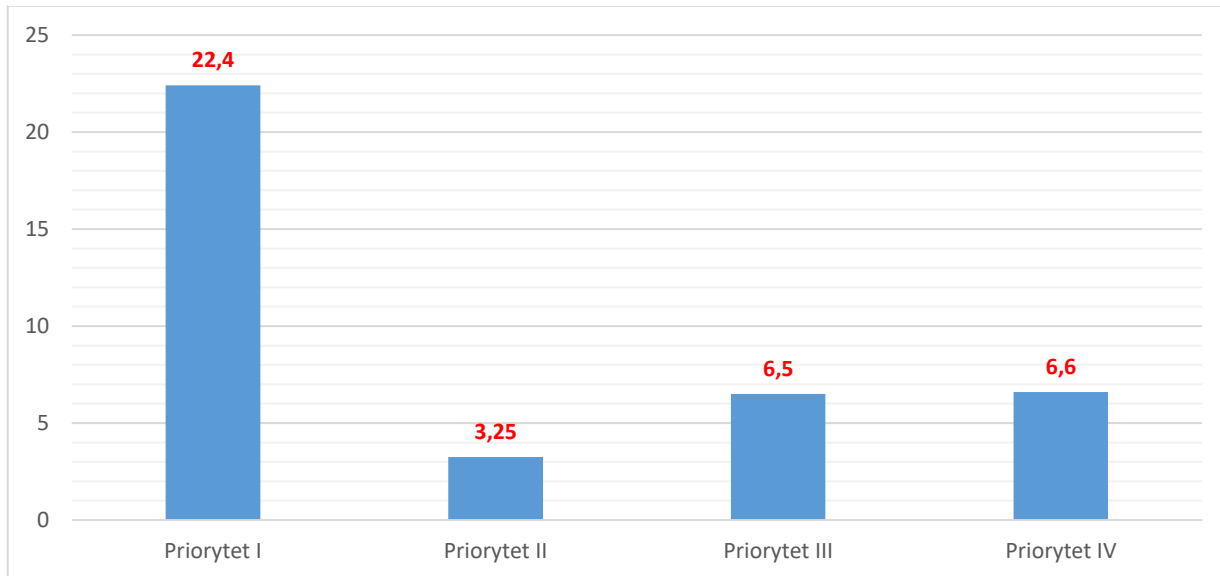

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Na dofinansowanie ofert w Priorytecie 1. przeznaczono najwięcej środków 22,4 mln zł, natomiast najmniej w Priorytecie 2. 3,25 mln zł. W przypadku pozostałych dwóch Priorytetów wartość dofinansowania była

zbliżona do siebie. w Priorytecie 3. 6,5 mln zł, natomiast w Priorytecie 4. 6,6 mln zł⁹. Wartość dofinansowania była spójna z ilością ofert dofinansowanych w poszczególnych priorytetach.

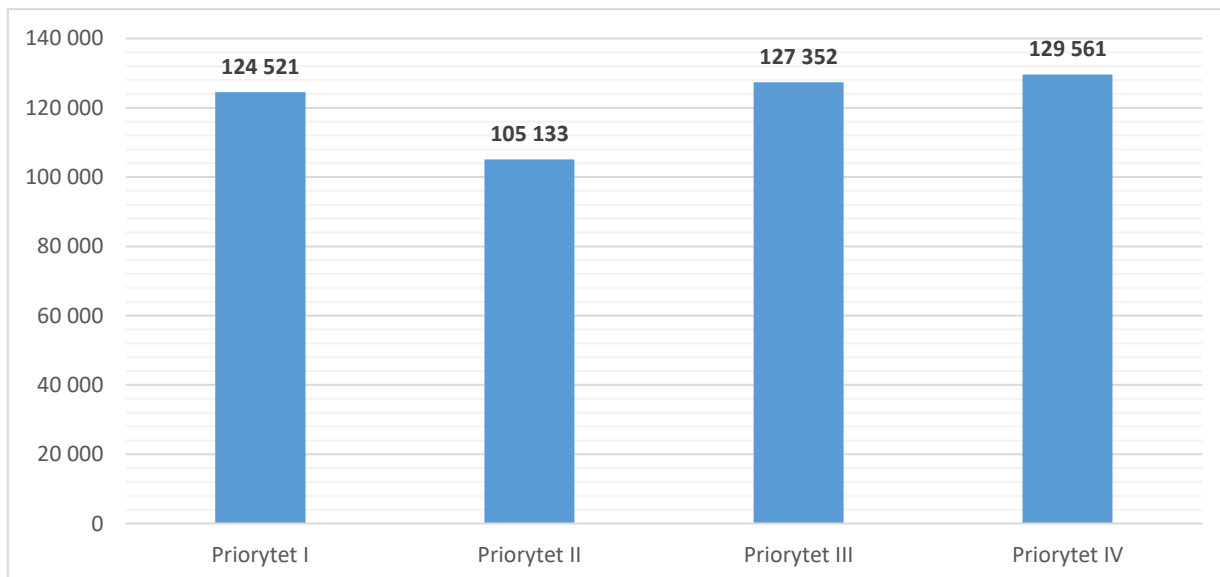
Wykres 15 Wartość przyznanych dotacji w mln zł

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Średnia wartość dofinansowania przypadająca na jeden projekt była najwyższa w Priorytecie 4. (129,5 tys. zł). W przypadku Priorytetów 1. i 3. – odpowiednio na jeden projekt przypadały kwoty 124,5 tys. zł i 127,5 tys. zł. Natomiast najniższa wartość dofinansowania przypadała na projekt w Priorytecie 2. – 105 tys. zł.

Wykres 16 Średnia wartość dofinansowania w poszczególnych Priorytetach przypadająca na jeden projekt w złotych

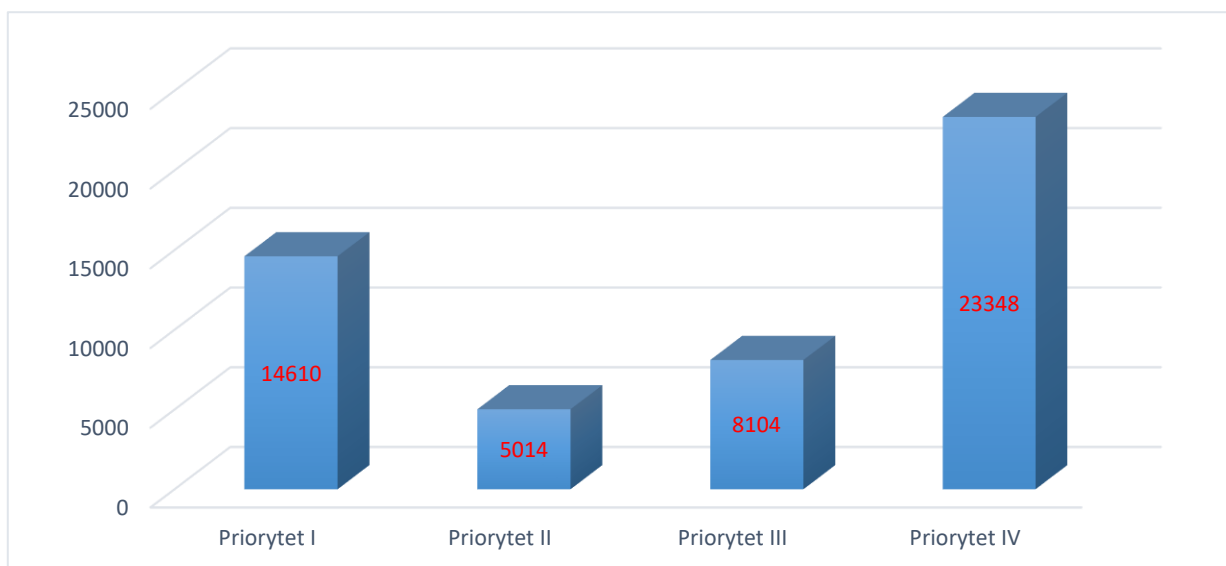
Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

⁹ Podane kwoty zostały zaokrąglone do jednego miejsca po przecinku.

W ramach dofinansowanych projektów w edycji 2023 wzięło udział 45718 beneficjentów ostatecznych, w tym 43724 osób w wieku 60 lat lub starszym. W ramach Priorytetów 1-3 zgodnie z Regulaminem konkursu udział w projektach mogli brać tylko beneficjenci ostateczni w wieku 60 lat lub starszym. W związku z powyższym łączna liczba beneficjentów ostatecznych w powyższych Priorytetach równała się liczbie osób w wieku 60 lat lub starszych i wynosiła odpowiednio: w Priorytecie 1. – 14 610 osób, w Priorytecie 2. – 5014 osób, a w Priorytecie 3. Natomiast w Priorytecie IV w związku z poprawą sytuacji w zakresie epidemii Covid-19 dopuszczono udział poza seniorami w wieku 60+ także udział osób młodszych w wieku poniżej 60 lat (nie więcej niż 50% ogólnej liczby beneficjentów ostatecznych przewidzianych w danym projekcie) w kontekście działań międzypokoleniowych. Łączna liczba wszystkich beneficjentów ostatecznych w tym priorytecie zamknęła się liczbą 25 620 osób, natomiast liczba osób w wieku 60 lat i starszym osiągnęła poziom 23 348 osób.

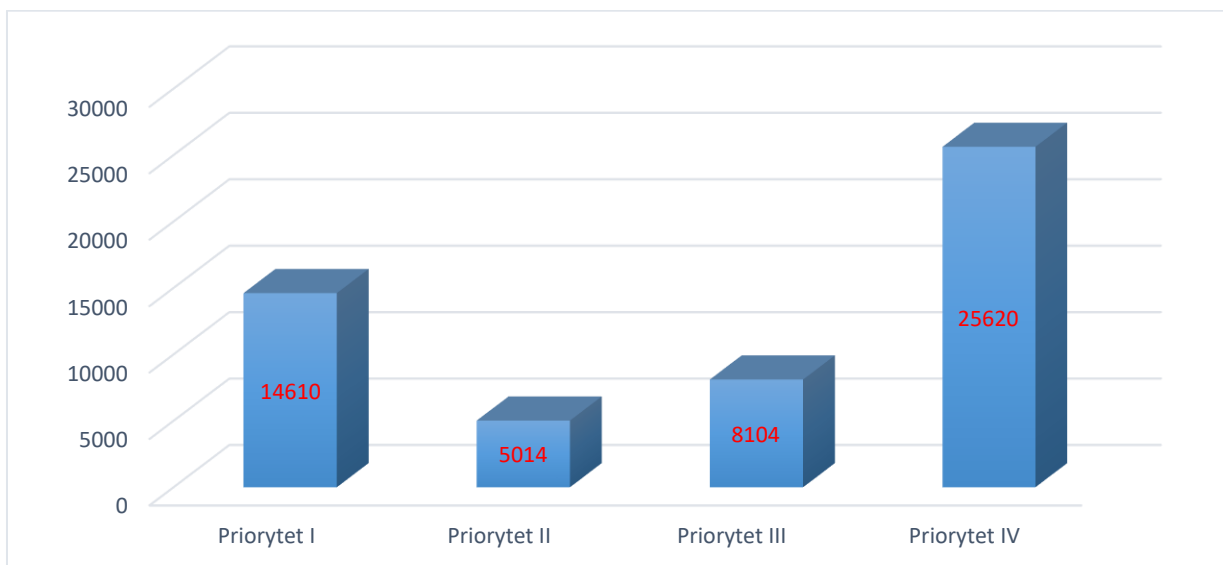
Podsumowując najwięcej beneficjentów ostatecznych brało udział w działaniach zrealizowanych w ramach Priorytetu 4. Najmniej seniorów uczestniczyło w działaniach realizowanych w ramach Priorytetu 2. Szczegółowe dane dotyczące liczebności beneficjentów ostatecznych działań zrealizowanych w pozostałych priorytetach zawarto w poniższych wykresach:

Wykres 17 Liczba beneficjentów ostatecznych projektów w wieku 60+ z podziałem na Priorytety

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Wykres 18 Liczba wszystkich beneficjentów ostatecznych projektów z podziałem na Priorytety

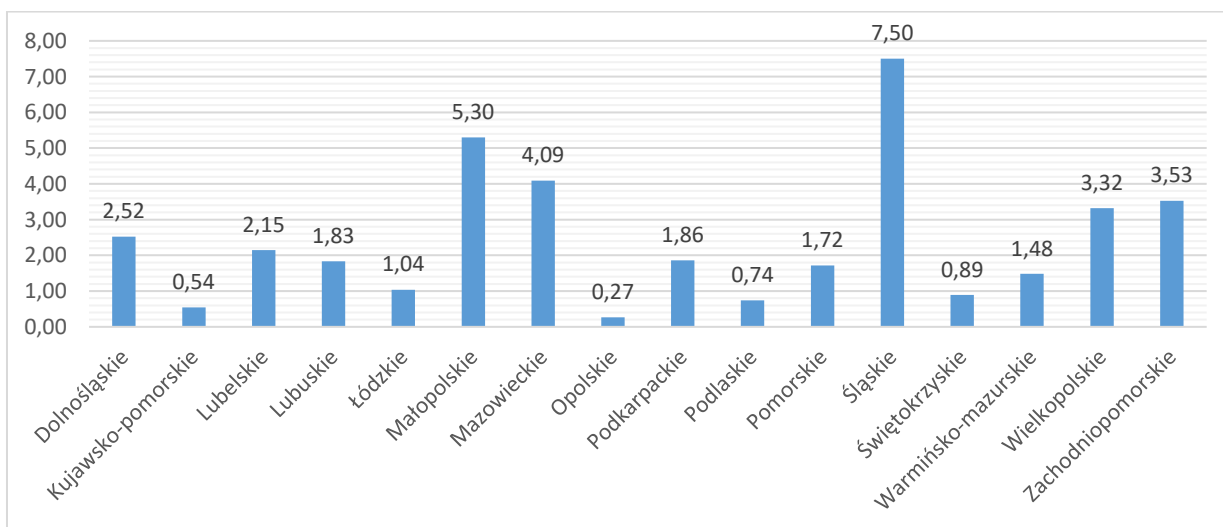

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Analiza dofinansowanych ofert wg województw

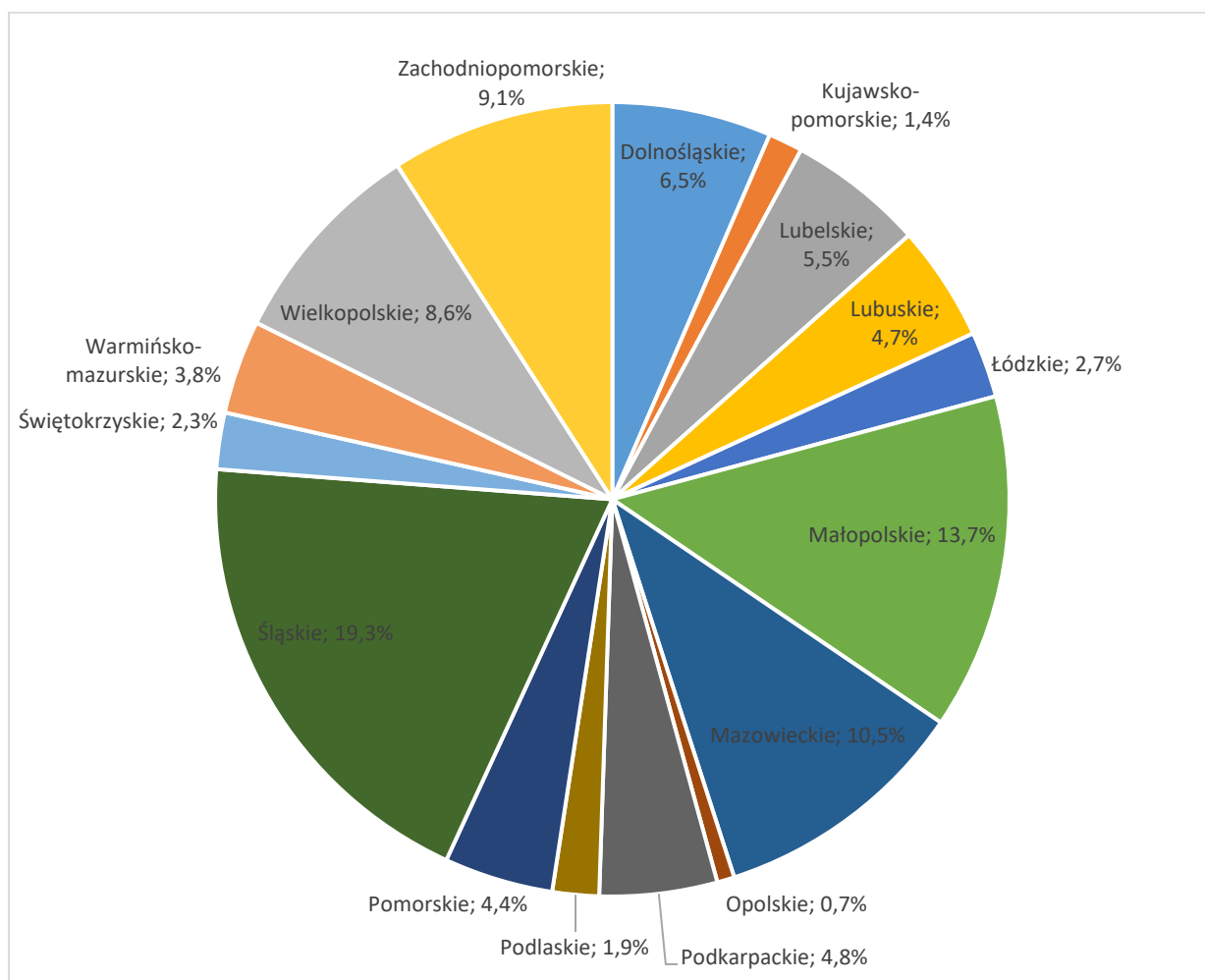
Najwyższe dofinansowanie otrzymały podmioty uprawnione z województw: śląskiego – 7,5 mln zł, małopolskiego – 5,3 mln zł oraz mazowieckiego – 4,1 mln zł (łącznie prawie 17,0 mln zł). Z tym, że były to województwa, w których złożono największą liczbę ofert o dofinansowanie (ponad 38% wszystkich złożonych ofert). Najniższe dofinansowanie otrzymały podmioty uprawnione z województwa opolskiego – 0,3 mln zł, w którym o dofinansowanie ubiegała się najmniejsza liczba podmiotów (mniej niż 1,0% wszystkich złożonych ofert).

Wykres 19 Łączna kwota dotacji w mln zł, którą otrzymali Oferenci z podziałem na poszczególne województwa

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

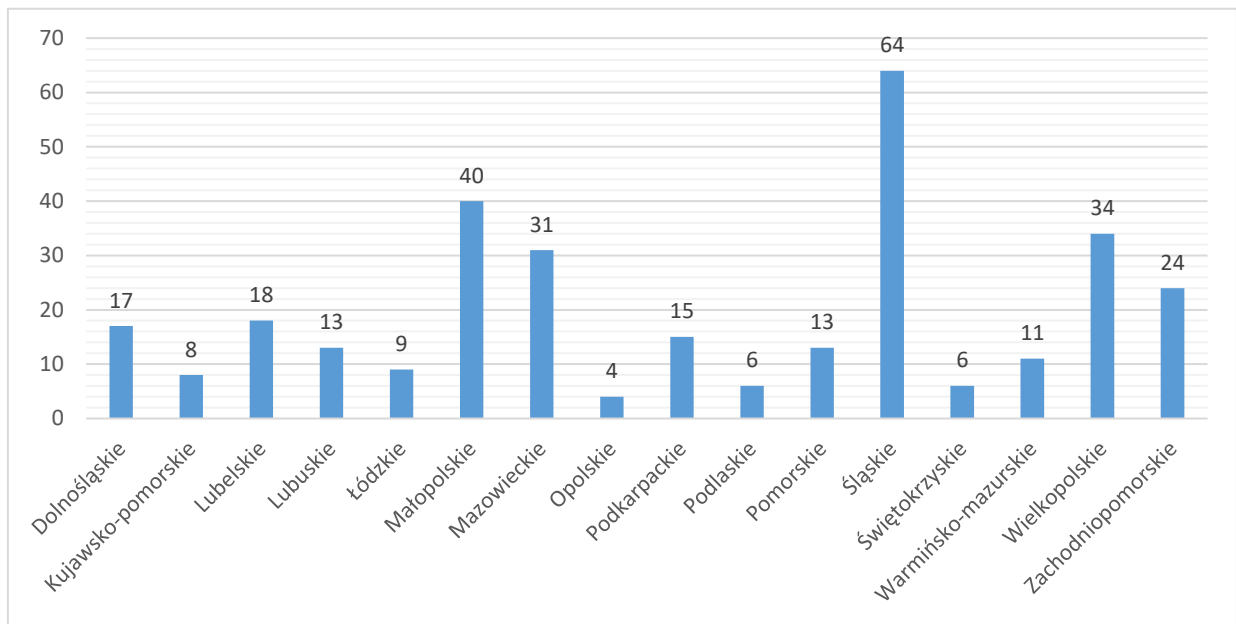
Wykres 20 Łączna kwota dotacji jaką otrzymali Oferenci z podziałem na poszczególne województwa

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

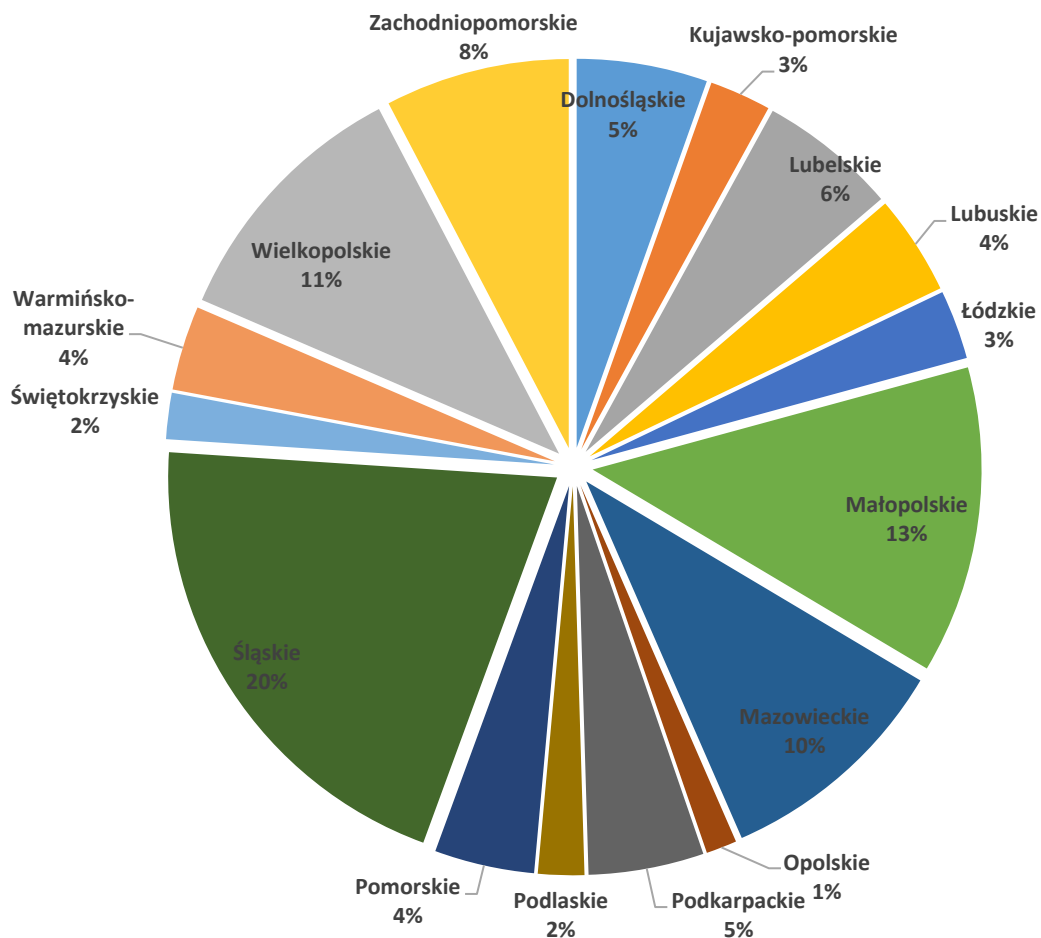
Najwięcej projektów zrealizowały organizacje z województw: śląskiego, małopolskiego, wielkopolskiego i mazowieckiego (odpowiednio 64, 40, 34 i 31 projekty). W sumie 54% projektów zrealizowanych w 2022 roku w ramach Programu „Aktywni+” pochodziło z czterech wyżej wymienionych województw. Najmniej projektów zrealizowano w województwie łódzkim (9), kujawsko-pomorskim (8), oraz podlaskim (6) i świętokrzyskim (6) i opolskim (4) co stanowiło 10,5% wszystkich projektów.

Wykres 21 Liczba ofert dofinansowanych z poszczególnych województw

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Wykres 22 Liczba ofert dofinansowanych z poszczególnych województw w ujęciu procentowym

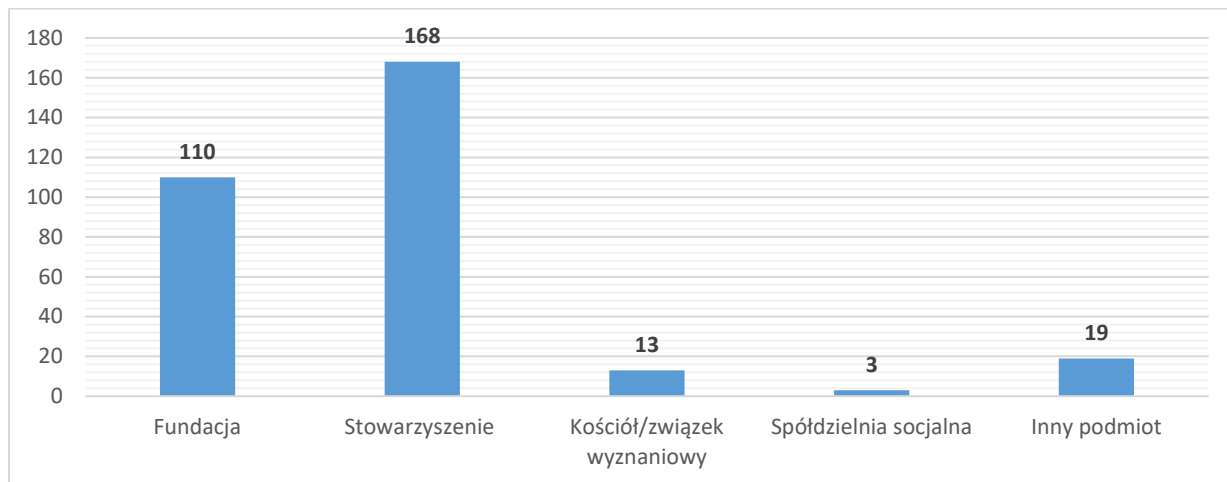

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Analiza dofinansowanych ofert wg formy prawnej Oferenta

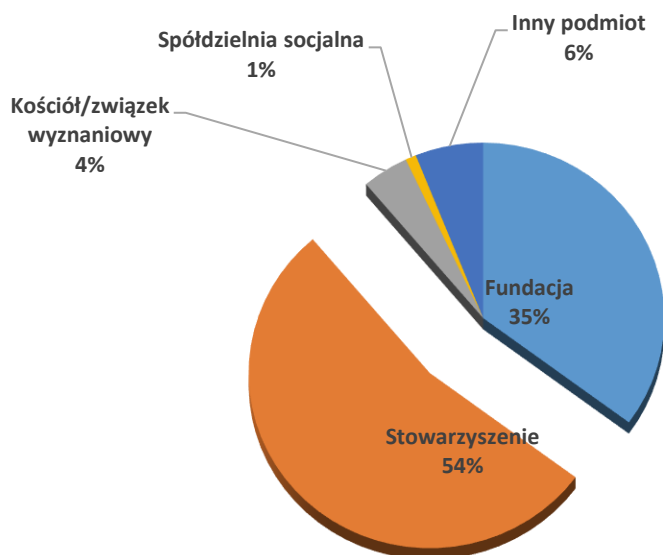
Realizatorami zadań w ramach Programu „Aktywni+” w głównej mierze były stowarzyszenia i fundacje, które w edycji 2022 konkursu zrealizowały odpowiednio 168 oraz 110 projektów, co stanowiło odpowiednio 53,7% i 35,1%. Projekty zrealizowane przez podmioty o takiej formie prawnej stanowiły zatem prawie 90% (88,8%) wszystkich dofinansowanych ofert.

Wykres 23 Oferty dofinansowane w podziale ze względu na formę prawną Oferenta

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Wykres 24 Oferty dofinansowane w podziale ze względu na formę prawną Oferenta w ujęciu procentowym

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Wśród pozostałych ofert dofinansowanych w ramach konkursu w roku 2022:

- 13 ofert zostało złożonych przez Kościoły i inne związki wyznaniowe – stanowiły 4,2% wszystkich dofinansowanych ofert;
- 3 zostały złożone przez spółdzielnie socjalne – stanowiły 1,0% wszystkich dofinansowanych ofert;;
- a pozostałe 19 ofert zostało złożonych przez inne podmioty – stanowiły 6,1% wszystkich dofinansowanych ofert.

Projekty wykonane przez wyżej wymienione podmioty uprawnione stanowiły 11,2% wszystkich dofinansowanych ofert.

Projekty zrealizowane w ramach oferty wspólnej

Regulamin otwartego konkursu ofert przewidywał możliwość złożenia oferty wspólnej (z innym podmiotem/ami uprawnionym/yymi do samodzielnego aplikowania).

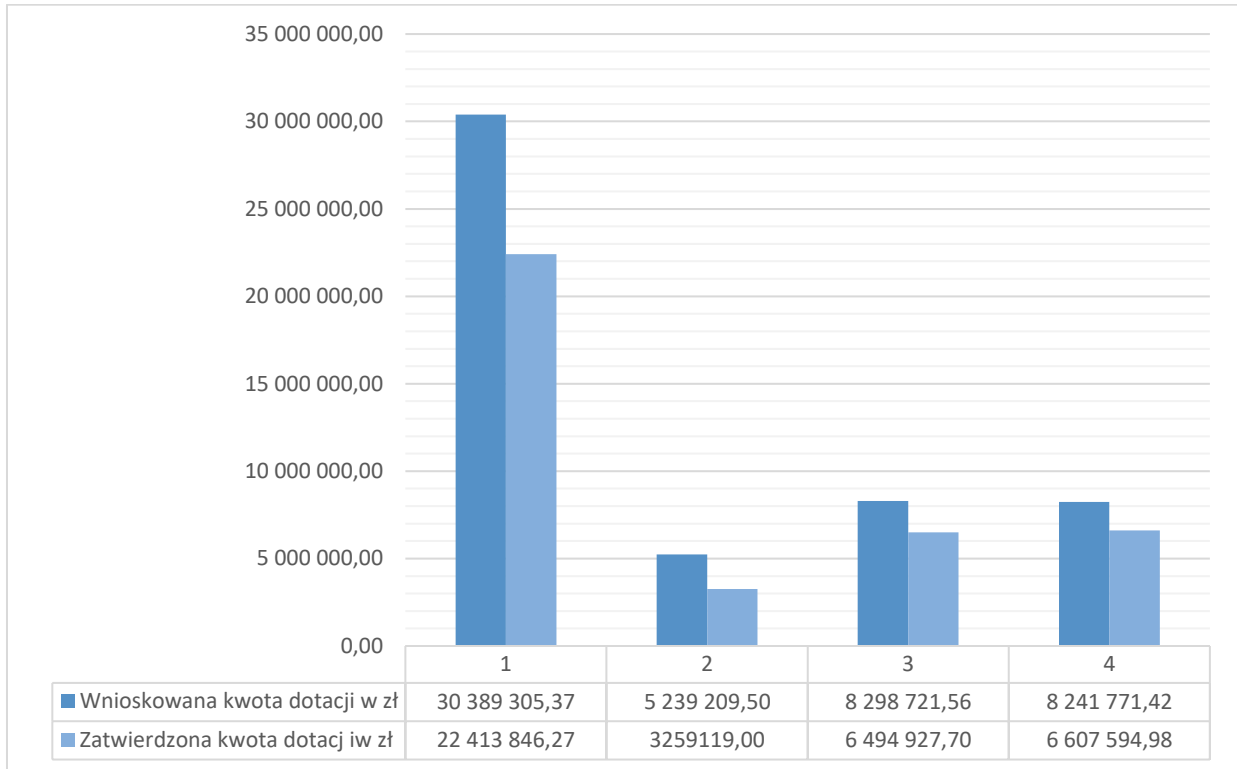
W 2022 r. do realizacji przyjęto 1 ofertę wspólną, w Priorytecie 1. Aktywność społeczna (w województwie warmińsko-mazurskim). Przedmiotowy projekt został dofinansowany na kwotę 242 520,00 zł, co stanowiło ok. 0,6% wartości dofinansowanych ofert.

III. Finansowanie Programu w 2022 roku

Program „Aktywni+” jest finansowany ze środków budżetu państwa ujętych w ustawie budżetowej. Dysponentem środków jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, który przekazuje dotacje beneficjentom Programu, na zasadach i w trybie określonym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W ramach edycji 2022 Programu „Aktywni+” dysponowano kwotą w wysokości 40 mln zł z czego na dotację przeznaczono 38 mln zł, natomiast pozostałe 2 mln złotych stanowiły pomoc techniczną. Program zakładał, że każdemu z czterech Priorytetów zostaną przypisane środki w wysokości 25% całości środków przeznaczonych na dotacje (tj. po 9,5 mln zł). Jednakże, na skutek nieproporcjonalnie dużej liczby ofert złożonych w ramach Priorytetu 1. oraz w trosce o zagwarantowanie odpowiedniego poziomu dofinansowanych działań minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego podjął decyzję o przesunięciu środków między Priorytetami, w celu dofinansowania większej ilości projektów w ramach Priorytetu 1. w korelacji z ilością złożonych ofert w poszczególnych priorytetach. Ponadto ze względu na duże zainteresowanie konkursem i oszczędności w ramach środków technicznych prawie 0,8 mln z tych środków przesunięto dodatkowo na dofinansowanie projektów.

Wykres 25 Łączna wartość dofinansowanych projektów w zł poszczególnych priorytetach w zestawieniu z wartością wnioskowanych kwot dotacji

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Podmioty uprawnione, których oferty zostały dofinansowane w 2022 r., ubiegały się o wsparcie w wysokości 52 169 007,85 zł, otrzymały łączną kwotę dotacji w wysokości 38 775 487,95 zł. co stanowiło 74,33% wnioskowanej kwoty. Odpowiednio w poszczególnych priorytetach powyższy odsetek wynosił w Priorytecie 1. – 73,76%, w Priorytecie 2. – 62,21%, w Priorytecie 3. – 78,26%, w Priorytecie 4. – 80,17%.

IV. Monitoring dofinansowanych projektów

W 2022 roku Departament Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej przeprowadził 32 monitoringi (co stanowiło ponad 10% dofinansowanych projektów), u wybranych losowo podmiotów. Ich celem było sprawdzenie czy realizacja zadania odbywa się w sposób zgodny z postanowieniami zawartej umowy, zwrócenie uwagi na przestrzeganie wymogów Regulaminu konkursu oraz weryfikacja poziomu zaawansowania realizacji projektów.

Dodatkowo realizatorzy projektów mieli możliwość zwrócenia się do pracowników Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w celu wyjaśnienia ewentualnych niejasności i rozstrzygnięcia sytuacji problemowych, które pojawiły się podczas wykonywania działań scharakteryzowanych w dofinansowanej ofercie.

Tabela 1 Lista podmiotów objętych monitoringiem w 2022 roku

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Lp.	Nazwa organizacji	Miejscowość
1.	Rzymskokatolicka Parafia pod wezwaniem św. Anny w Myszkowie	Myszków
2.	Katolickie Centrum Formacji	Sikórz
3.	Ludowy Klub Sportowy ORZEŁ w Łękawicy	Łękawica
4.	Toruńska Fundacja Pomocy Prawno – Psychologicznej	Toruń
5.	Fundacja WIEM I UMIEM	Gdynia
6.	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych	Zbiersk
7.	Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Aktywności Seniorów "Aktywne Pokolenia"	Nowy Kamień
8.	ZJEDNOCZENI	Orońsko
9.	Stowarzyszenie Więzionych Internowanych i Represjonowanych WIR	Częstochowa
10.	Fundacja Akademia Radosnej Twórczości	Olecko
11.	Stowarzyszenie Południowo-Zachodnie Forum Samorządu Terytorialnego "Pogranicze"	Lubań
12.	Fundacja Instytut Myśli Innowacyjnej	Nowy Sącz
13.	Fundacja Blżej Pasji	Biłgoraj
14.	Uniwersytet Trzeciego Wieku w Krobi	Krobia
15.	Fundacja Obywatelski Parlament Seniorów	Warszawa
16.	Fundacja Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku	Warszawa
17.	Rzymskokatolicka Parafia pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Łapszach Wyżnych	Łapsze Niżne
18.	Fundacja Make Possible	Warszawa
19.	Fundacja Progresja	Słupsk
20.	Fundacja Możesz Więcej	Morawica
21.	Caritas Diecezji Radomskiej	Radom
22.	Fundacja Aktywności Obywatelskiej	Lublin
23.	Klub Sportowy Cieszyn	Cieszyn
24.	Katowickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Oczekujących Wsparcia OPOKA	Katowice
25.	Samarytańska Federacja Organizacji Pozarządowych	Zakliczyn
26.	Leszczyńskie Stowarzyszenie Twórców Kultury	Leszno
27.	Stowarzyszenie Aktywne Kobiety Podbeskidzia	Żywiec
28.	Fundacja Zaangażowani.PL	Leśna
29.	Fundacja „Nasze Lepsze Jutro”	Kłodzko
30.	Stowarzyszenie "Dąb" w Ciosmach	Ciosmy
31.	Stowarzyszenie „Mieszkańcom Gminy Gołuchów”	Gołuchów
32.	Fundacja Adaptacja	Gdynia

V. Współpraca z ekspertami oceniającymi złożone oferty

Do oceny projektów złożonych w ramach edycji 2022 Programu „Aktywni+” wybrano ostatecznie 96 ekspertów, z którymi zawarto umowy cywilnoprawne. Średnio każda osoba miała do oceny blisko 34 złożonych ofert.

Ekspertom dostarczone zostały drogą elektroniczną materiały dotyczące konkursu dla ekspertów, (w tym w szczególności Regulamin konkursu edycji 2022), które obejmowały m.in. następujące zagadnienia:

- podstawowe informacje o Programie „Aktywni+” oraz bieżącej polityce senioralnej;
- zasady i warunki współpracy z przedstawicielami Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej;

- kryteria i proces oceny ofert;
- korzystanie z narzędzi oceny (generatora ofert i implementowanego w nim formularza).

Po zakończeniu oceny ofert, praca ekspertów była weryfikowana przez pracowników Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Ocena dokonywana była na podstawie kart ocen sporządzonych przez ekspertów, a jej pozytywny wynik był niezbędnym warunkiem do kontynuowania współpracy z ekspertami przy kolejnej edycji Programu „Aktywni+”.

VI. Realizacja wskaźników Programu „Aktywni+” za rok 2022

Wskaźniki Programu „Aktywni+” zostały opracowane osobno dla każdego z Priorytetów Programu w odniesieniu do zdefiniowanych celów. Zawarto je w Programie wieloletnim na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 w celu wyodrębnienia, na podstawie ich analizy, działań lub obszarów, które wymagają większego wsparcia ze względu na małe zainteresowanie lub aktualną sytuację w zakresie priorytetowych działań wykonywanych w ramach bieżącej polityki społecznej wobec osób starszych. Poniżej zaprezentowano stopień realizacji wskaźników Programu „Aktywni+” w ujęciu tabelarycznym według stanu na koniec 2022 roku.

Tabela 2 Stopień realizacji wskaźników Programu „Aktywni+”

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość w 2021 r.	Wartość w 2022 r.	Wartość docelowa
	Celem głównym Programu – zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów.			
Liczba organizacji, które uzyskały wsparcie w ramach Programu	0	321 ¹⁰	314	1520
Liczba osób starszych uczestniczących w zrealizowanych projektach	0	37843	43724	300000
	Wzrost zaangażowania osób starszych w kontakty społeczne poprzez wzbogacenie oferty zagospodarowania ich czasu wolnego.			
Liczba zrealizowanych inicjatyw z zakresu aktywności społecznej seniorów	0	131	180	440
Satysfakcja ze sposobu spędzania czasu wolnego – odsetek osób starszych uczestniczących w projekcie, które zadeklarowały, że są	0%	97%	91%	70%

¹⁰ Z czego 320 organizacji otrzymało dotację na realizację działań zawartych w dofinansowanych projektach, a jedna realizowała je ze środków własnych w ramach oferty wspólnej nie korzystając ze środków publicznych.

zadowolone lub bardzo zadowolone ze sposobu spędzania swojego czasu wolnego				
Liczba osób starszych biorących udział w projektach, wymagających wsparcia w regularnym uczestnictwie w zajęciach	0	7576	14646	2800
Liczba seniorów, którzy ukończyli szkolenie w zakresie świadczenia wolontariatu	0	2303	2902	15500
Odsetek osób starszych, które deklarują przydatność nowych umiejętności i kompetencji nabytych podczas realizowanych projektów, na rynku pracy	0%	74%	59%	50%
	Zwiększenie zaangażowania osób starszych w procesy partycypacyjne zachodzące w życiu publicznym.			
Liczba zrealizowanych inicjatyw z zakresu partycypacji społecznej seniorów	0	45	31	340
Liczba osób starszych zaangażowanych w działalność grup samopomocowych, grup wsparcia itp. funkcjonujących w ramach projektu (nowo utworzonych lub rozwijających swoją działalność)	0	3111	2433	27500

Liczba seniorów uczestniczących w działaniach na rzecz społeczności lokalnych (np. badanie potrzeb społecznych seniorów, spotkania informacyjno-edukacyjne, podpisywanie pism/petycji składanych przez seniorów, udział w konsultacjach publicznych, zgłaszanie uwag do aktów prawa miejscowego, tworzenie gminnych rad seniorów) w okresie realizacji projektu	0	4800	2913	75000
<i>Podnoszenie kompetencji cyfrowych seniorów oraz kształtowanie postaw sprzyjających wykorzystywaniu nowych technologii w życiu codziennym</i>				
Liczba zrealizowanych inicjatyw z zakresu edukacji cyfrowej seniorów	0	82	51	320
Satysfakcja z udziału w zajęciach i szkoleniach dotyczących wzmacniania umiejętności posługiwania się nowymi technologiami – odsetek osób starszych uczestniczących w projekcie, które zadeklarowały, że są zadowolone lub bardzo zadowolone z uczestnictwa w zajęciach zrealizowanych w ramach dofinansowanych projektów	0%	97%	93%	70%
Odsetek osób starszych, które deklarują przydatność nabytych umiejętności w życiu	0%	94%	90%	50%

codziennym po zakończeniu realizacji projektu				
	<i>Budowanie pozytywnego wizerunku starości i starzenia się oraz rozwijanie kompetencji społecznych (wiedzy, umiejętności, postaw) wobec starości u osób w każdym wieku.</i>			
Liczba zrealizowanych inicjatyw z zakresu przygotowania do starości	0	59	51	420
Liczba przedsięwzięć integrujących przygotowanych i zrealizowanych wspólnie przez osoby z różnych grup wiekowych	0	0 ¹³	625	140
Liczba przedsięwzięć, w przygotowaniu i realizowaniu których wspólnie z osobami starszymi uczestniczyły osoby poniżej 60. roku życia	0	0 ¹¹	569	150
Odsetek osób starszych, które zwiększyły poczucie swojego bezpieczeństwa w różnych sferach życia poprzez uczestnictwo w zajęciach zrealizowanych w ramach dofinansowanych projektów	0%	88%	86%	50%
Liczba przedsięwzięć informacyjnych, kształtujących pozytywny wizerunek starości i starzenia się, które zostały zrealizowane w ramach dofinansowanych projektów	0	622	497	130

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

¹¹ Ze względu na panującą sytuację pandemiczną, w celu zminimalizowania ryzyka zakażenia koronawirusem w edycji 2021, nie przewidywano realizacji działań, w których uczestniczyły osoby poniżej 60. roku życia.

Analiza powyższych danych wskazuje, że osiągnięcie wartości docelowych w większości przypadków nie jest zagrożone. Panująca w 2021 i po części w 2022 roku sytuacja pandemiczna oraz znaczna liczba ofert złożonych w ramach Priorytetu 1. wpłynęły na obniżenie wartości wskaźników w pozostałych Priorytetach szczególnie Priorytetu 2. Jednakże biorąc pod uwagę fakt, że Program będzie realizowany do końca 2025 roku osiągnięcie wartości docelowych jest realne. Ze względu na niesatysfakcjonujący poziom wskaźnika w zakresie „Liczby osób starszych uczestniczących w zrealizowanych projektach” na koniec 2022 roku Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej planuje w kolejnych edycjach konkursu preferować projekty zakładające udział większej ilości beneficjentów ostatecznych w wieku 60 lat i starszych. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na wartość wskaźników jakościowych, które już w pierwszym dwóch latach realizacji Programu prawie wszystkie przekraczają założenia.

VII. Przykłady projektów zrealizowanych w Ramach Programu „Aktywni+” – edycja 2022

Formy wspierania i aktywizacji seniorów, ukierunkowane są na poprawę jakości ich życia oraz integracji z otoczeniem w miejscu zamieszkania. Do wartościowych rozwiązań należą zrealizowane działania o charakterze aktywizacyjnym, edukacyjnym, informacyjnym czy też partycypacyjnym. Osoby starsze bardzo chętnie uczestniczą również w zajęciach kulturalnych i sportowych.

Projekty realizowane w ramach Programu „Aktywni+” obejmują różnego rodzaju działania dostosowane do potrzeb i możliwości osób starszych. Ich realizacja promuje i zwiększa aktywność społeczną osób starszych oraz zachęca do angażowania się w różnorodne inicjatywy lokalne. Poniżej zaprezentowano wybrane przykłady działań, które zostały zrealizowane w ramach Programu w 2022 roku.

Wybrane przykłady działań zrealizowanych w ramach Priorytetu 1. – Aktywność społeczna

Aktywność społeczna obejmuje działania mające na celu zwiększenie udziału osób starszych w aktywnych formach spędzania czasu wolnego, wspieranie niesamodzielnych osób starszych i ich otoczenia w miejscu zamieszkania, rozwijanie wolontariatu osób starszych w środowisku lokalnym oraz zwiększenie zaangażowania osób starszych w obszarze rynku pracy. Poniżej zaprezentowano przykłady projektów zrealizowanych w ramach Priorytetu 1.

Projekt pn.: „Skąd w ogrodzie się wzięło kaszubskie rękodzieło?” zrealizowany przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Chojnice Akolada w województwie pomorskim.

Głównym celem zadania było zwiększenie społecznej i edukacyjnej aktywności starszych mieszkańców gminy Chojnice. Oferta stanowiła bardzo ciekawą inicjatywę, która bazowała na ocaleniu od zapomnienia kultury i tradycji kaszubskich w obszarze różnych form rękodzieła kaszubskiego.

Stowarzyszenie realizowało projekt jednocześnie w 10 placówkach Gminnego Ośrodka Kultury w Chojnicach. Dzięki czemu możliwość udziału w projekcie miało 100 seniorów pochodzących z różnych miejscowości rozległej gminy Chojnice. Motywem przewodnim zadania było kaszubskie rękodzieło i możliwość wykorzystania różnych technik rękodzielniczych w ogrodzie. Uczestnicy projektu wzięli udział w wyjazdach edukacyjnych oraz warsztatach. Po zrealizowaniu wszystkich godzin szkoleniowych seniorzy uczestniczący w projekcie zrealizowali dwudniowe warsztaty szkoleniowe dla seniorów z sąsiednich miejscowości, którzy nie uczestniczyli w projekcie oraz dla Domu Pomocy Społecznej w Wysokiej. Wytwory rękodzielnicze, które powstały podczas trwania wszystkich warsztatów posłużyły do organizacji dwóch wystaw promujących sztukę ludową Kaszub.

Projekt pozytywnie wpłynął na integrację wewnątrzpokoleniową, stworzono i wzmocniono grupy seniorów angażujące się w społeczne i edukacyjne działania na terenie gminy.

Projekt pn. „Kampinoska Akademia Wolontariatu Senioralnego” zrealizowany przez Koło Gospodyń Wiejskich „Kampinoskie Baby” w województwie mazowieckim.

„Kampinoska Akademia Wolontariatu Senioralnego” to projekt mający na celu poprawę jakości życia osób starszych z gminy Kampinos poprzez aktywność społeczną osób w wieku 60+. Projekt ten promował wolontariat senioralny oparty na inicjatywie wolontarystycznej osób starszych, które dobrowolnie angażują się w działalność społeczną na rzecz innych mieszkańców. Projekt był adresowany głównie do mieszkanki i mieszkańców Gminy Kampinos, zlokalizowanej w powiecie warszawskim-zachodnim, w województwie mazowieckim. Realizacja projektu miała miejsce na terenie trzech kół gospodyń i gospodarzy wiejskich.

Projekt obejmował inicjatywy z zakresu edukacji obywatelskiej, zdrowego stylu życia i kultury, a jego uczestnictwo otwiera możliwość rozwijania kompetencji społecznych i obywatelskich dla beneficjentów. Ponadto podnosił on wartość kompetencji nabytych poza formalnym systemem edukacji, co przyczyniało się do wzmocnienia ich społecznego uznania. Projekt aktywizował również uczestników, pomagając w wyłanianiu nieformalnych liderów społecznych w lokalnym środowisku i wspierając ich edukację.

Projekt „Kampinoska Akademia Wolontariatu Senioralnego” koncentrował się na promowaniu aktywności społecznej seniorów, co przekładało się na poprawę jakości ich życia i kondycji psychofizycznej. Seniorom zapewniono wsparcie w podejmowaniu inicjatyw społecznych, rozwijaniu pasji oraz uczestnictwie w życiu społeczności lokalnej.

Realizacja tego projektu trwale zwiększyła zainteresowanie mieszkańców kwestiami bezpieczeństwa osobistego, rodzinnego oraz sąsiedzkiego. Co istotne, uczestnicy projektu stali się inicjatorami kolejnych inicjatyw na terenie gminy Kampinos. Projekt ten jest doskonałym przykładem dobrej praktyki, który warto udostępniać innym organizacjom i szeroko promować.

Projekt pn. „Nowy uniwersytet dojrzałego wieku” zrealizowany przez Stowarzyszenie Pomocy Szansa w województwie podlaskim.

Miejsce realizacji projektu było położone w wiosce Wyliny Ruś oraz miejscowości Radziszewo Stare (województwo podlaskie). W tych obszarach działały dwa środowiskowe domy samopomocy, do których uczęszczało ogółem 60 osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji intelektualnych, chorób psychicznych oraz przewlekłych schorzeń, pochodzących z terenu gminy Szepietowo, Nowe Piekuty, Klukowo i Ciechanowiec. To obszar charakteryzował się typowym rolniczym charakterem Podlasia i cechował się brakiem rozwiniętej infrastruktury kulturalnej, co skutkowało ograniczonym dostępem do ofert spędzania wolnego czasu, zarówno dla rodzin, jak i seniorów.

Grupa docelowa projektu koncentrowała się na 50 osobach, które przekroczyły 60. rok życia, w tym co najmniej 40 osób z niepełnosprawnościami, takimi jak przewlekłe schorzenia psychiczne, zaburzenia intelektualne, inne przewlekłe zaburzenia funkcji psychicznych, oraz osoby z niepełnosprawnościami fizycznymi.

W ramach projektu, w środowiskowych domach samopomocy w Radziszewie Starym i Wylinach Rusi, realizowane były warsztaty dotyczące kompetencji społecznych oraz specjalistyczne zajęcia. Dodatkowo, stworzono atmosferę lat dwudziestych XX wieku, organizując spotkania na plaży, gry w pokera oraz imprezy balowe. W ramach projektu zorganizowano różnorodne działania, takie jak: warsztaty zielarskie, warsztaty kawowe, wsparcie psychologiczne, zajęcia teatralne i muzyczne, a także naukę korzystania z Internetu. Projekt skupiał się na aktywizacji osób powyżej 60. roku życia, w tym tych z niepełnosprawnościami,

promując zdrowie psychiczne i fizyczne oraz wspierając budowanie relacji międzyludzkich. Działania miały na celu także zaangażowanie seniorów w procesy decyzyjne i promocję pozytywnego wizerunku starości poprzez sesje zdjęciowe i filmy promocyjne.

Projekt miał pozytywny wpływ na uczestników poprzez rozwijanie zainteresowań, umiejętności i wsparcie emocjonalne. Działania przyczyniły się do aktywizacji społecznej seniorów, rozwijania kompetencji cyfrowych oraz budowania wspólnoty. Ponadto, projekt promował pozytywny wizerunek starości. Ostatecznie, uczestnicy zyskali większą pewność siebie i satysfakcję z uczestnictwa w życiu społecznym.

Wybrane przykłady działań zrealizowanych w ramach Priorytetu 2. – Partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna przyczyniła się do wzmocnienia samoorganizacji środowiska osób starszych oraz zwiększenia ich wpływu na decyzje dotyczące warunków życia mieszkańców środowisk lokalnych. Poniżej zaprezentowano przykłady projektów zrealizowanych w ramach Priorytetu 2.

Projekt pn. „Partnerstwo na rzecz aktywizacji i partycypacji seniorów” zrealizowany przez Stowarzyszenie Arabela w województwie śląskim.

Projekt, realizowany na obszarze gminy Zbrostawice i gminy Pyskowice, skupiał się na aktywizacji osób starszych. Jego celem było zachęcenie seniorów do zaangażowania się w życie społeczne, międzygminną współpracę i działalność wolontaryjną. Projekt zakładał podniesienie wiedzy i umiejętności seniorów związanych z aktywnością wolontaryjną i partycypacją społeczną. Dodatkowo, dążył do integracji uczestników i wyrównania ich kompetencji w dziedzinie współpracy z samorządem i organizacjami pozarządowymi. Działania projektu miały także na celu zintegrowanie seniorów oraz wyrównanie ich umiejętności pracy w zespołach i współpracy z lokalną społecznością.

Grupa docelowa projektu to osoby powyżej 60. roku życia. Projekt, będący źródłem motywacji, miał za zadanie pobudzić seniorów do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i angażowania się na rzecz swojej społeczności.

Efekty udziału seniorów w projekcie obejmowały:

1. Poszerzenie wiedzy i umiejętności w obszarze aktywności społecznej i partnerskiej.
2. Zwiększenie liczby inicjatyw skierowanych do seniorów w lokalnym środowisku.
3. Wzrost umiejętności budowania partnerstw i współpracy.
4. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości dotyczącej partycypacji obywatelskiej.
5. Wypracowanie rekomendacji, co do podniesienia standardów w obszarze polityki senioralnej.

Projekt zaangażował seniorów i lokalną społeczność, integrując różne środowiska senioralne. Dzięki aktywnemu uczestnictwu seniorów w warsztatach, pracy grupowej i wystąpieniach, projekt przyczynił się do integracji różnych grup seniorów i rozwijania kapitału społecznego w obu gminach.

Ten projekt stanowi cenną platformę do kontynuacji działań na rzecz seniorów, zarówno przez Oferenta, jak i inne organizacje. Produkty i doświadczenia zdobyte podczas projektu mogą posłużyć do dalszej aktywizacji seniorów i wspierania ich udziału w życiu społecznym.

Projekt pn. „Obywatelski SOS – Społeczni – Odpowiedzialni – Solidarni” zrealizowany przez Stowarzyszenie "SIECIEBORZYCE - AKTYWNI RAZEM" na terenie województwa lubuskiego.

W ramach projektu, realizowanego na terenie województwa lubuskiego i dolnośląskiego, ze szczególnym uwzględnieniem powiatów żagańskiego, nowosolskiego, głogowskiego i polkowickiego, skupiono się na aktywizacji seniorów 60+. Celem projektu było zwiększenie ich aktywności obywatelskiej poprzez edukację i działania wolontaryjne, które głównie odbywały się w Gminie Niegostawice.

Projekt kierowany był do różnych grup społecznych, włączając w to radnych, sołtysów, członków KGW, przedstawicieli NGO, przedsiębiorców, nauczycieli oraz lokalnych działaczy społecznych. Głównym celem nie było jedynie rozwijanie kompetencji seniorów, ale także umożliwienie im edukowania innych mieszkańców swoich miejscowości w zakresie partycypacji społecznej i rozwoju społecznego.

Grupę uczestników można podzielić na dwie kategorie: pierwsza grupa, składająca się z 15 mieszkańców terenów wiejskich i miejsko-wiejskich, otrzymała wsparcie merytoryczne i praktyczne w celu rozwijania aktywności obywatelskiej. Druga grupa, składająca się z 30 osób, miała za zadanie zrealizować działania lokalne wynikające z konsultacji społecznych.

Projekt skupiał się na kształtowaniu kompetencji społecznych seniorów, co miało wpływ na rozwijanie kapitału społecznego i zachęcanie innych do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Kluczowym celem było także przekazanie narzędzi partycypacyjnych seniorom, umożliwiając im aktywny udział w procesach społecznych i decyzyjnych.

W ramach projektu przeszkolono 15 liderów z obszarów wiejskich w zakresie inicjatyw obywatelskich, pozyskiwania funduszy, motywacji i komunikacji. Seniorzy 60+ zyskali wiedzę z zakresu edukacji demokratycznej, co miało zachęcić ich do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Projekt promował aktywność obywatelską i współpracę między organizacjami pozarządowymi, władzami lokalnymi a obywatelami. Głównymi uczestnikami była grupa seniorów 60+, którzy dzięki zdobytemu know-how mogli aktywniej uczestniczyć w życiu swoich gmin. Projekt pozwolił około 30 mieszkańcom brać udział w procesie podejmowania ważnych decyzji na swoim terenie i realizować konkretne działania wynikające z konsultacji społecznych. Dzięki tym działaniom seniorzy mieli możliwość wpływania na rzeczywistość i realizowania swoich pomysłów. W rezultacie projekt nie tylko zwiększył partycypację społeczną seniorów, ale także przyczynił się do rozwoju lokalnych społeczności, promując aktywność obywatelską i współpracę między różnymi grupami wiekowymi i społecznymi.

Projekt pn.: „Akademia Aktywnego Seniora!” zrealizowany przez Fundację Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Chorym „Tęczowa Gromada” w województwie wielkopolskim.

Głównym celem zadania był wzrost aktywności obywatelskiej i społecznej, edukowanie i animowanie lokalnych społeczności seniorów z terenu powiatu konińskiego do tworzenia i realizacji działań partycypacyjnych, dzięki zapewnieniu im rozbudowanego i kompleksowego wsparcia doradczego, szkoleniowego i aktywizującego, dopasowanego do zdiagnozowanych potrzeb i oczekiwań grupy.

Bezpośrednimi uczestnikami projektu było 50 osób po 60 roku życia z powiatu konińskiego, które po przeszkoleniu i przygotowaniu do działań społecznych i partycypacyjnych będą pełnić rolę senioralnych mentorów obywatelskich. W ramach projektu zrealizowane zostało szkolenie partycypacyjne. Wśród tematów omówiono: jak skutecznie działać na rzecz swojego otoczenia, co to jest partycypacja, budżet od kuchni, jak radzić sobie z barierami i niechęcią innych do partycypacji, sposoby finansowania, język urzędowy czy jest zawity, metody i sposoby badawcze. Zajęcia pokazały uczestnikom czym jest partycypacja obywatelska, jakie są zasady jej działania, na co ma wpływ obywatel w kształtowaniu swojego lokalnego otoczenia. Uczestnicy w ramach projektu zaplanowali i zorganizowali pięć inicjatyw lokalnych oraz dwa wydarzenia: Festyn Aktywności Senioralnej oraz Regionalny Kongres Zrzeszeń Senioralnych.

Projekt przyczynił się do zwiększenia aktywności obywatelskiej seniorów z powiatu konińskiego, w szczególności z gmin wiejskich i miejsko-wiejskiej oraz przełamania dostrzeganej przez seniorów bariery ze strony instytucji lokalnych.

Wybrane przykłady działań zrealizowanych w ramach Priorytetu 3. – Włączenie cyfrowe

Włączenie cyfrowe obejmuje działania na rzecz zwiększania umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami i korzystania z nowych mediów przez osoby starsze, a także upowszechnianie i wdrażanie rozwiązań technologicznych sprzyjających włączaniu społecznemu oraz bezpiecznemu funkcjonowaniu osób starszych. Poniżej zaprezentowano przykłady projektów zrealizowanych w ramach Priorytetu 3.

Projekt pn. „Cyfrowi Seniorzy na podkarpaciu!” zrealizowany przez „GÓRĘ LIWOCZ” Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego na terenie województwa podkarpackiego.

Projekt zrealizowany na terenie województwa podkarpackiego miał na celu włączenie cyfrowe seniorów 60+ zamieszkujących powiaty jasielski, dębicki i krośnieński. Trwał od czerwca do grudnia 2022 roku i zakładał organizację bezpłatnych działań mających na celu podniesienie umiejętności obsługi nowoczesnych technologii i korzystania z nowych mediów przez osoby starsze. Projekt skupiał się na różnych obszarach, takich jak zdrowie, edukacja, finanse, czy relacje z bliskimi. Projekt miał na celu wsparcie 120 seniorów 60+ (w tym 25 osób niepełnosprawnych).

W okresie przed pandemią seniorzy nie zauważali konieczności korzystania z Internetu i nowych technologii, ponieważ swoje potrzeby zaspokajali tradycyjnie. Jednak pandemia i ograniczenia wprowadzone w związku z nią sprawiły, że wiele działań przeniosło się do przestrzeni wirtualnej, co utrudniło życie seniorom, którzy nie mieli dostępu do Internetu. Projekt miał na celu zmniejszenie tej cyfrowej przepaści i pomógł seniorom zdobyć potrzebne kompetencje w obszarze nowych technologii.

Projekt miał ogromne znaczenie nie tylko dla seniorów, ale także dla społeczności lokalnej i regionalnej. Seniorzy z terenów wiejskich, którzy nie mieli dostępu do Internetu, byli narażeni na większe ryzyko zakażenia koronawirusem i mieli ograniczony dostęp do ważnych informacji i usług cyfrowych. Projekt miał na celu zminimalizowanie tych barier i zapewnić seniorom narzędzia do aktywnego i bezpiecznego korzystania z nowych technologii.

Poprzez organizację szkoleń i warsztatów projekt umożliwił seniorom pozostanie samodzielnymi i niezależnymi, a także usprawnił codzienne czynności, takie jak zakupy online czy załatwianie spraw urzędowych. Seniorzy opanowali obsługę sprzętu komputerowego, urządzeń biurowych oraz korzystanie z Internetu i nowych mediów, takich jak media społecznościowe, bankowość internetowa i komunikatory. Zdobycie tych umiejętności wzbogaciło ich kompetencje cyfrowe i otworzyło nowe możliwości. Projekt przyczynił się do łagodzenia cyfrowego podziału w społeczeństwie, poprawiając kompetencje seniorów i zwiększając ich zaufanie do nowych technologii.

Wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań technologicznych wśród beneficjentów przyczyniło się do ich większej niezależności, co odciążało opiekunów formalnych i nieformalnych. Dodatkowo, dzięki szkoleniom, uczestnicy zyskali lepszą świadomość cyfrową i włączyli się w społeczność online.

Projekt pn. „Bezpieczny e-Senior 2.0” zrealizowany przez Fundację Instytut Myśli Innowacyjnej na terenie woj. małopolskiego.

Zadanie zostało zrealizowane na terenie całego województwa małopolskiego. Grupę docelową stanowiły osoby w wieku 60+, które miały dostęp do technologii teleinformacyjnych i Internetu, ale obawiały się bezpiecznego korzystania z tych technologii.

Z powodu coraz większej cyfryzacji życia codziennego, osoby starsze, zwłaszcza te mieszkające na wsi, stawały czoła wyzwaniom związanym z korzystaniem z technologii. W związku z tym projekt miał na celu przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez szkolenia i wsparcie seniorów, a także zapewnienie dostępu do informacji i edukacji w obszarze bezpiecznego korzystania z Internetu.

W celu zapewnienia większego bezpieczeństwa osobom powyżej 60 roku życia korzystającym z technologii teleinformatycznych i Internetu, na terenie województwa małopolskiego utworzono punkty konsultacyjne i przeprowadzono szkolenia dotyczące bezpiecznego korzystania z urządzeń mobilnych (takich jak tablety) oraz z Internetu. Podczas tych działań przekazywano informacje na temat potencjalnych zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu.

W punktach konsultacyjnych osoby powyżej 60 roku życia mogły uzyskać pomoc w różnych aspektach korzystania z technologii, takie jak pobieranie aplikacji czy zakładanie kont. Szczególny nacisk kładziono na edukację w zakresie bezpiecznego korzystania z aplikacji.

Szkolenia, które odbyły się na tabletach, skupiały się na omówieniu najczęstszych metod oszustw w Internecie i zasad bezpiecznego korzystania z technologii. Program szkoleń podzielono na 6 tematów, które były dostosowane do najczęściej zgłaszanych problemów przez uczestników projektów.

Projekt pn.: „Akademi@ 60 PLUS” zrealizowany przez Fundację Aktywności i Edukacji Społecznej FAES w województwie małopolskim.

Głównym celem zadania był wzrost kompetencji cyfrowych w oparciu o innowacyjną metodę pracy z osobami starszymi, wzrost świadomości w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego oraz upowszechnienie technologii teleinformatycznych w treningu pamięci. Ważne było również przełamanie barier związanych z lękiem w zakresie posługiwania się nowymi technologiami wśród osób starszych. Ważnym atutem było przygotowanie koncepcji projektu w oparciu o wskazówki ze strony seniorów.

Bezpośrednimi uczestnikami projektu były 64 osoby w wieku 60 + mieszkające na terenie Krakowa, nie posiadające kompetencji cyfrowych. W projekcie zrealizowano cykl szkoleń, dzięki którym seniorzy nabyli kompetencje w zakresie korzystania z komputera i wykorzystanie tych kompetencji dla bezpiecznego poruszania się w sieci oraz wzmocnienie pamięci poprzez trening pamięci przy wykorzystaniu narzędzi cyfrowych.

Efektom zrealizowanego projektu było powołanie cyfrowej misji 8 mentorów, których zadaniem będzie zwiększenie świadomości cyfrowej, propagowanie idei nauki przez całe życie, a w rezultacie wzrost kapitału ludzkiego wśród seniorów.

Projekt przyczynił się do wzrostu wiary we własne możliwości poprzez nabycie nowych kompetencji, otwartości na nowe doświadczenia i na innowacyjność. Nastąpił wzrost aktywności społecznej poprzez uczestnictwo w Pracowni Cyfrowej dające możliwość nawiązania nowych więzi społecznych. Uczestnicy zwiększyli wiedzę w zakresie bezpieczeństwa seniora w Internecie i świadomego poruszania się po świecie cyfrowym oraz nabyli wiedzę na temat metod oszustów w sieci, na które trzeba szczególnie uważać.

Wybrane przykłady działań zrealizowanych w ramach Priorytetu 4. – Przygotowanie do starości

Projekt pn.: „Spotkajmy się Pomiędzy” – Integracja międzypokoleniowa i przygotowanie do starości III edycja zrealizowany przez Fundację Rozwoju Kinematografii w województwie mazowieckim.

Adresatami bezpośrednimi projektu byli seniorzy 60+ mieszkający na terenie Warszawy, którzy podejmowali wspólne działania. Były to zazwyczaj osoby samotne, które realizują model starzenia się polegający na wygaszaniu aktywności zawodowej, towarzyskiej, są niechętnie do aktywności społecznej, a ze względu na pogarszający się wraz z upływem lat stan zdrowia, sytuację materialną skutkującą zmniejszeniem oczekiwań i potrzeb co do jakości życia oraz ze względu na poczucie osamotnienia i marginalizacji, większość czasu spędzają w swoich domach. Działania skierowane były przede wszystkim do nich, choć istotnym wsparciem przedsięwzięcia była pomoc i przykład seniorów aktywnych. Grupę adresatów pośrednich stanowili młodzi mieszkańcy Warszawy, głównie w wieku szkoły podstawowej i licealnym.

W ramach projektu zrealizowano działania takie jak: potańcówki, kina letnie i spotkania integracyjno-edukacyjne, spacerów warszawianistyczne odbywające się na terenie dzielnic Mokotów, Praga Północ, Praga Południe oraz Śródmieście w Warszawie. Na terenie całej Warszawy w klasach 6–8 szkół podstawowych oraz w 1 i 2 klasie licealnej zorganizowany został konkurs o swoich dziadkach.

Projekt miał ogromne znaczenie zarówno dla seniorów i młodzieży. Poprzez wspólnie podejmowane działania ze starszymi mieszkańcami Warszawy, młodzież nie tylko zintegrowali się we własnym gronie, stanowiąc dla siebie rówieśniczą grupę wsparcia, lecz także zbudowała relację z seniorami, z których życiowego doświadczenia mogła korzystać. Współpraca ze starszymi z pewnością rozwinęła ich umiejętności społeczne i wzmocniła ich postawę jako młodych dorosłych. Młodzi obdarzeni kompetencjami cyfrowymi, stali się natomiast dla starszych ekspertami w tej dziedzinie, co pozwoliło im nabrać pewności siebie.

Projekt pn.: „Podkarpackim Seniorom – wsparcie i szacunek realizowany” zrealizowany przez FUNDACJĘ GALICJA SEMPER FIDELIS w województwie małopolskim.

Projekt był realizowany na terenie województwa podkarpackiego, głównie miasta Rzeszowa i adresowany do osób starszych powyżej 60 roku życia – mieszkańców Podkarpacia z terenu powiatów: rzeszowskiego, strzyżowskiego, łańcuckiego, ropczycko-sędziszowskiego i przeworskiego.

W ramach projektu zrealizowano dwa warsztaty wyjazdowe na terenie województwa podkarpackiego, pomoc sąsiedzka na rzecz mniej sprawnych seniorów, świadczoną przez seniorów-uczestników projektu, Zrealizowano również kampanię społeczną „Podkarpackim Seniorom – wsparcie i szacunek”.

Bezpośrednią grupą docelową zadania było 40 seniorów powyżej 60 roku życia w różnym wieku, bardziej samodzielnych, z potencjałem do podejmowania pomocy na rzecz swoich sąsiadów potrzebujących wsparcia. Grupą pośrednią było 40 osób starszych (byli to sąsiedzi uczestników seniorów), którzy potrzebowali pomocy w miejscu ich zamieszkania. Grupę stanowiły osoby z brakiem samodzielności życiowej lub dużym jej ograniczeniem, nie mające odpowiedniej pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Dodatkowo pośrednimi odbiorcami projektu byli również odbiorcy kampanii społecznej – mieszkańcy Rzeszowa oraz powiatów: rzeszowskiego, strzyżowskiego, łańcuckiego, ropczycko-sędziszowskiego i przeworskiego w różnym wieku. Będąc odbiorcami kampanii i konkursów, słuchacze audycji promujących aktywność senioralną w TVP3 Rzeszów, czytelnicy materiałów na stronie www kampanii, czytelnicy materiałów umieszczanych na facebookowym profilu kampanii i koncie kampanii na Instagramie.

Efektom zrealizowanego projektu był wzrost poczucia własnej wartości i przydatności wśród uczestników projektu świadczących pomoc sąsiedzka mniej samodzielnym seniorom.

Wzrost dostępu do usług opieki sąsiedzkiej świadczonych na rzecz osób starszych z ograniczoną samodzielnością w miejscu ich zamieszkania poprzez pomoc sąsiedzka bezpośrednich uczestników projektu. Wzrost wiedzy i umiejętności wśród uczestników z zakresu pomocy sąsiedzkiej osobom starszym z ograniczoną samodzielnością poprzez udział w coachingu i poradnictwie. Upowszechnienie pozytywnego wizerunku seniorów w społeczeństwie oraz postawy szacunku i rozumienia potrzeb seniorów poprzez realizację kampanii społecznej.

Projekt pn.: „Bezpieczny senior!” zrealizowany przez FUNDACJĘ PERSPEKTYWA w województwie warmińsko-mazurskim.

Głównym celem projektu był wzrost wiedzy i umiejętności w zakresie dbania o własne bezpieczeństwo, budowanie trwałych relacji międzypokoleniowych oraz budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych.

Bezpośrednimi uczestnikami projektu było 64 osób w wieku 60 + w tym 10 osób z orzeczeniami o różnym stopniu niepełnosprawności mieszkających w Olsztynie i na terenie powiatu olsztyńskiego. Seniorzy zdobyli wiedzę w zakresie propagowania działań mających na celu przygotowanie do starości, uzyskali wsparcie doradcze w zakresie bezpieczeństwa, pierwszej pomocy oraz zdrowego stylu życia.

Podczas wykładów uczestnicy dowiedzieli się o schematach zachowania się na wypadek zagrożenia byciem ofiarą przestępstwa, nadużyć ze strony osób trzecich, które są zagrożeniami zarówno fizycznym jak i wirtualnym. W jaki sposób sobie radzić, do kogo się zgłosić jak nie dać się zmanipulować. Podczas wykładów poruszono tematykę zgodną z preferencjami oraz zapotrzebowaniem uczestników: zdrowy styl życia,

zdrowe odżywianie, higiena snu, higiena w kuchni i w apteczce pierwszej potrzeby. Uczestnicy dowiedzieli się jak komponować swoje posiłki. Kolejne wykłady z bezpieczeństwa dotyczyły samoobrony seniorów. Przygotowano również kampanię promującą aktywności seniorów. W ramach kampanii opracowano ulotki, ikonografiki, plakaty oraz biuletyny, które przedstawiały dobre nawyki oraz aktywności seniorów, które miały na celu podwyższyć świadomość społeczeństwa oraz samych seniorów na temat bezpieczeństwa i aktywności osób starszych. Ponadto kampania zmieniła postrzeganie starości na bardziej pozytywne, propagowała idee i działania mające na celu przygotowanie się do starości i jak najdłuższe zachowanie sprawności.

Projekt przyczynił się do podwyższenia świadomości społeczeństwa na temat bezpieczeństwa i aktywności osób starszych, kształtowania pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie, promocję zdrowego stylu życia i aktywnego starzenia się, propagowanie idei i działań mających na celu przygotowanie się do starości i jak najdłuższego zachowania samodzielności.

Podsumowanie

Aktywność społeczna jest jednym z niezbędnych elementów realizacji idei aktywnego i zdrowego starzenia się. Wobec zakończenia lub ograniczenia pracy zawodowej związanego z osiągnięciem wieku emerytalnego, poświęcenie czasu na bezpłatną pomoc innym stanowi jedną z możliwych przestrzeni dla aktywności osób starszych.

Program „Aktywni+” na lata 2021–2025 jest istotnym elementem polityki społecznej państwa w zakresie zapewnienia osobom w wieku 60. i więcej lat możliwości uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów. Program odpowiada na potrzebę zapewnienia osobom starszym godnej, bezpiecznej i aktywnej starości.

Edycja 2022 Programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 pokazała, że istnieje ogromna potrzeba i chęć realizacji działań mających na celu podniesienie jakości i poziomu życia osób starszych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty. Liczba złożonych ofert (1639) znacząco przekroczyła wartość dostępnych środków (38 mln zł).

Podczas II edycji otwartego konkursu ofert w ramach Programu „Aktywni+” zrealizowano 313 projektów, które zostały dofinansowane na łączną kwotę prawie 38,8 mln zł. Dzięki temu udało się objąć działaniami prawie 46 tysiące osób, w tym niespełna 44 tysiące osób starszych w wieku 60+.

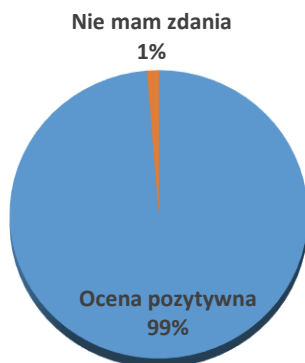
Wśród najczęstszych przeszkód, które pojawiły się podczas realizacji zadania podmioty dofinansowane najczęściej wymieniły:

- problemy dotyczące posiadanych zasobów kadrowych oraz związane z rekrutacją pracowników (69 wskazań),
- ograniczoną wysokość dotacji (58 wskazań),
- problem z realizacją działań zgodnie z określonym harmonogramem (42 wskazań),
- wątpliwości związane ze stosowaniem obowiązujących przepisów prawa (38 wskazań),
- inne problemy (70 wskazań) w tym m.in. utrudnienia związane z pandemią koronawirusa i zmieniającą się sytuacją epidemiologiczną),

Ze względu na zmieniającą się sytuację epidemiczną część realizowanych działań musiała zostać zmodyfikowana w celu zapewnienia osobom starszym odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, a niektóre inicjatywy zostały zrealizowane w formule on-line.

Organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione nie zgłaszały większych uwag i zastrzeżeń związanych z realizacją przedmiotowego konkursu, co pokazuje poniższy wykres. Prawie wszystkie organizacje oceniły organizację konkursu pozytywnie (99%).

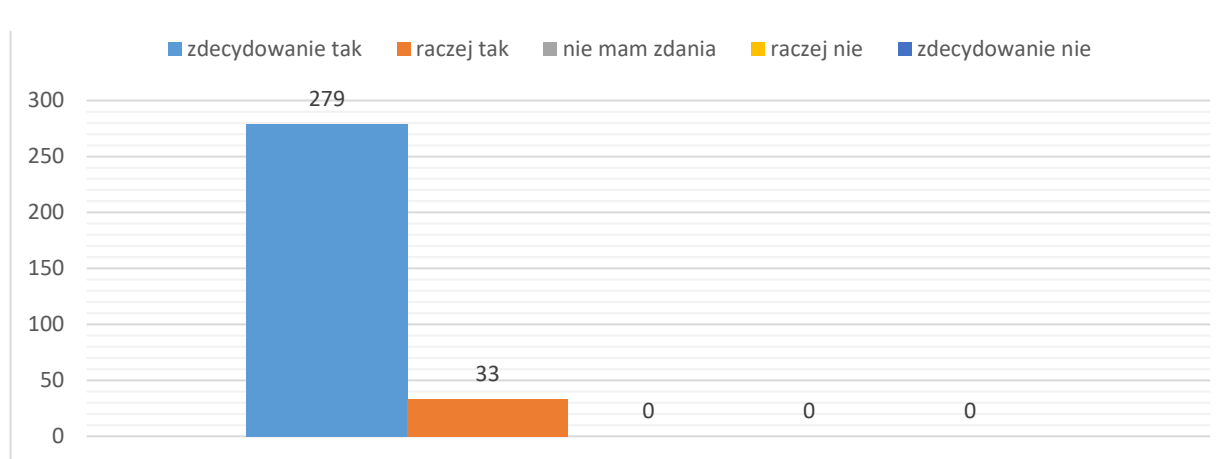
Wykres 26 Ocena organizacji konkursu przez podmioty dofinansowane

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Wszystkie podmioty które realizowały projekty zadeklarowałyby, że zachęciłyby inne organizacje pozarządowe do wzięcia udziału w kolejnych edycjach konkursu realizowanych w ramach Programu „Aktywni+”, co pokazuje poniższy wykres.

Wykres 27 dotyczy odpowiedzi na pytanie: „Czy zachęciłoby Państwo inne organizacje pozarządowe do wzięcia udziału w konkursach ogłoszonych w ramach Programu „Aktywni+”?”

Źródło: Dane własne Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Beneficjenci zadbali również o odpowiednie upowszechnianie informacji na temat zrealizowanych projektów. Co do zasady artykuły wyposażenia zakupione ze środków otrzymanych w ramach Programu oraz materiały wytworzone w wyniku realizacji zadania dofinansowanego w ramach Programu zostały odpowiednio oznaczone. Dodatkowo Beneficjenci realizowali ciężące na nich obowiązki informacyjne zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (w szczególności zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych¹²) podejmując odpowiedni do skali zrealizowanych projektów działania promocyjne.

Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 przyczynia się do wzrostu zaangażowania osób starszych w kontakty społeczne poprzez wzbogacenie oferty zagospodarowania ich

¹² Dz. U. z poz. 953, z późn. zm.

czasu wolnego, zwiększanie zaangażowania osób starszych w procesy partycypacyjne zachodzące w życiu publicznym, podnoszenie kompetencji cyfrowych osób starszych i kształtowanie postaw sprzyjających wykorzystywaniu nowych technologii w życiu codziennym, oraz budowanie pozytywnego wizerunku starości i starzenia się, a także rozwijanie kompetencji społecznych (wiedzy, umiejętności, postaw) wobec starości u osób w każdym wieku.

Podsumowując, realizacja wieloletniego programu na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 – edycja 2022 przyczyniła się do osiągnięcia celów Programu, a co za tym idzie – do poprawy jakości i poziomu życia osób starszych w Polsce poprzez aktywność społeczną, wobec czego rekomendowane jest kontynuowanie Programu w kolejnych latach.

Spis wykresów i tabel

Tabela 1 Lista podmiotów objętych monitoringiem w 2022 roku	24
Tabela 2 Stopień realizacji wskaźników Programu „Aktywni+”	25
Wykres 1 Oferty złożone z podziałem na Priorytety Programu „Aktywni+”	7
Wykres 2 Oferty złożone z podziałem na Priorytety Programu „Aktywni+” w ujęciu procentowym	7
Wykres 4 Suma wnioskowanych dotacji wg Priorytetów	8
Wykres 3 Suma wnioskowanych dotacji wg Priorytetów w ujęciu procentowym	8
Wykres 5 Liczba ofert złożonych z poszczególnych województw w w ramach konkursu Programu „Aktywni+”	9
Wykres 6 Udział ofert nadesłanych z poszczególnych województw w liczbie ofert konkursowych ogółem w ujęciu procentowym.....	9
Wykres 7 Kwota dotacji o którą aplikowały podmioty z poszczególnych województw w mln zł	10
Wykres 8 Kwoty o które aplikowały podmioty z poszczególnych województw w ujęciu procentowym.....	11
Wykres 9 Złożone oferty w podziale ze względu na formę prawną Oferenta	12
Wykres 10 Złożone oferty w podziale ze względu na formę prawną Oferenta w ujęciu procentowym	12
Wykres 11 Oferty złożone w ramach oferty wspólnej.....	13
Wykres 12 Oferty dofinansowane w podziale na Priorytety	14
Wykres 13 Oferty dofinansowane w podziale na Priorytety w ujęciu procentowym.....	15
Wykres 14 Wskaźnik sukcesu w podziale na Priorytety	15
Wykres 15 Wartość przyznanych dotacji w mln zł.....	16
Wykres 16 Średnia wartość dofinansowania w poszczególnych Priorytetach przypadająca na jeden projekt w złotych	16
Wykres 17 Liczba beneficjentów ostatecznych projektów w wieku 60+ z podziałem na Priorytety	17
Wykres 18 Liczba wszystkich beneficjentów ostatecznych projektów z podziałem na Priorytety	18
Wykres 19 Łączna kwota dotacji w mln zł, którą otrzymali Oferenci z podziałem na poszczególne województwa.....	18
Wykres 20 Łączna kwota dotacji jaką otrzymali Oferenci z podziałem na poszczególne województwa.....	19
Wykres 21 Liczba ofert dofinansowanych z poszczególnych województw	20
Wykres 22 Liczba ofert dofinansowanych z poszczególnych województw w ujęciu procentowym	20
Wykres 23 Oferty dofinansowane w podziale ze względu na formę prawną Oferenta	21
Wykres 24 Oferty dofinansowane w podziale ze względu na formę prawną Oferenta w ujęciu procentowym	21
Wykres 25 Łączna wartość dofinansowanych projektów w zł poszczególnych priorytetach w zestawieniu z wartością wnioskowanych kwot dotacji.....	23
Wykres 26 Ocena organizacji konkursu przez podmioty dofinansowane	37
Wykres 27 dotyczy odpowiedzi na pytanie „Czy zachęciłoby Państwo inne organizacje pozarządowe do wzięcia udziału w konkursach ogłoszonych w ramach Programu „Aktywni+”?”	37